

कृतव्यवधानासानाडीत्रिभिर्वर्षैरुक्ताशुभफलदात्रीत्याता। अत्रसफलेनाडीनक्षत्रक्रमेणादुक्तं पद्यद्वयं॥ दत्तेशादित्यर्था मार्केन्दुमूलतोयाधीशांजोधिभान्ये
 कनाडी॥ मध्यायासिंदीप्योन्युक्षवित्रासिचक्षीभोवस्वहिर्बुधभाति॥ वक्रिवास्याक्षहिपैत्रानिजक्ष्मीशाविष्टेविष्टुषोक्षेपराथाक्षेपयोर्भेसन्ति
 कृष्णवर्षेवर्षेणस्यासांतरालेचवर्षेरिति॥ ग्रीथकर्त्रातुनाडीदोषस्यतावदवस्थाक्रममनंगीकृत्यनाडीनक्षत्राण्येवोक्तानि॥ अष्टिनीमृगयोस्ति
 नाडीभेदेतुदोषाभावएवतेनाष्टौगुणा इत्यर्थः॥ इयंवअश्विन्यादित्रिकगणनाकन्यायाश्चतुश्चरणेजन्मनक्षत्रेसति यदातुत्रिवरणेनक्षत्रं तदा
 कृत्तिकासारभ्यवतुष्यवर्गणनासाभिनिताद्विवरणत्वेतुकन्यानक्षत्रस्यमृगशीर्षतःपर्वपर्वगणना॥ यदाहनारदः॥ चतुस्त्रिघ्निभिर्भोत्यायाः
 न्यायाःक्रमशीघ्रिभातावक्रिमादिंदुभा-नाडीत्रिवतुष्यवपर्वसु॥ गणयेत्संख्ययायेकनाडांस्तुर्नसंशयः॥ असुमर्थस्यसमाहगर्गः॥ चतुष्याकन्य
 का-मर्धगणयेदाश्विनादिकी॥ त्रिभसव्यापसवेनभिन्नेपर्वशुभावहं॥ कन्यकर्धत्रिषात्रेस्यागणयेत्कृत्तिकादिकी॥ चतुर्भिःपर्वभिन्नद्वदभिजितारका
 चितं॥ कन्यकर्धद्विषात्रेस्यागणयेत्सोम्यभादिकी॥ पर्वभिस्त्वबरोहेतुपर्वमांउलिवर्जितमिति॥ एतत्फलमप्याहगर्गः॥ सैष्टिहामध्यानाडीतुपुरुषहीतिवे
 गतः॥ सैष्टिहामध्यानाडीतुकन्यकीहंन्यसंशयमिति॥ आस-नात्वेकनाडीस्यासेदोत्रमृत्तिदायिनी॥ दूरस्थायेकनाडीस्यादूरस्थानिष्टकारिणीति॥ दूरवज्र
 कालं॥ जगन्मोहनेनारदः॥ एकनाडीविवाहश्चगुणैःसर्वैःसमन्वितः॥ वर्जनीयःप्रयत्नेनदय्योर्निधनंयतइति॥ ॥ आसीनाडीनीदेशभेदेनव्यवस्थामा
 रुजगन्मोहनेनारदः॥ ॥ चतुर्नाडीत्वहत्यायापांचालौप्यवनाडिका॥ त्रिनाडीसर्वदेशेषुवर्जनीयात्रयत्नमइति॥ अहस्यापंचालौदेशविशेषो॥ ननुच
 त्रिघ्निभिर्भोत्यायाइतिचतुर्नाडीत्वहत्यायामित्यनयोर्वाक्ययोः सामान्यविशेषभावमापन्नयोरयमर्थोदेशेषुस्यात्॥ तथा-कन्यक्षेत्रचतुष्यादेस

अ म क
 ३ ३ ३
 पु ति ३
 ३ ३ ३
 ह वि सा
 ३ ३ ३
 म ३ ३
 ३ ३ ३
 ३ ३ ३

पौष-
७५

अश्विन्यादित्रिपादेकृति... अहल्यायां मेवस्यात्। तथा कन्यर्क्षदिपादेमृगादिपंचपर्वनाडी अहल्यायां मेवस्यात्। तथा कन्यर्क्षदिपादेमृगादिपंचपर्वना
डी पंचाल एवस्यात्। एवं देशभेदेन नाडी नैयत्ये सति तत्र देशेषु प्राक्तनियं त्रायुत्तयायां कन्यकायां नाडी विचारो न स्यादिव। यथा त्रिपादे द्विपादेना कन्यर्क्षसति सर्वेषु पिदेशे
षु त्रिनाडी विचारो न स्यात्। एवं सति पुनर्वसु कृत्तिका प्रभृतिनां अंश्रीणां उभयपार्श्वस्थिष्यानी तन्नाडी सैः सर्वे नक्षत्रैः सह नाडी विचारो भावः प्रसज्यते। तथा मृगवित्राध
निष्ठानां अंश्रीणां मध्य नाडी स्थिष्यानी मध्य नाडी सैः सर्वे भस्मरणादिभैः सह तथा वतुषा दकेतु तद्देशविशेषे त्रिनाडी भाव एव प्रसज्यते। तत्रेण प्रभिरिति वाच्यं आर्या
वर्जनिवासिमकल शिष्टाचारविरोध प्रसंगतः॥ नच त्रिनाडी सर्वदेशेषु वर्जनीया प्रयत्नत इत्युक्तेरहल्या पंचालयो रपि देशयोस्त्रिनाडी स्थितेति वाच्यं॥ वतुर्नाडी त्व
हल्यायां पंचाले पंचनाडिके ये तद्विशेषसाहचर्या सर्व देशादयोः हल्या पंचालव्यतिरिक्त देशेषु वर्जने विशेषमभिधाने आस्ता तं सामान्यं तद्व्यतिरिक्ते सामान्यवर्जने त
इति न्यायात्। ब्राह्मणा आयाताः वसिष्ठोप्यागत इति वत् अत्रेमां समाधिशरणं पश्यामः॥ वतुस्त्रिंशं शिभोत्थायाः कन्यायाः क्रमशोऽभिभाता वक्रिभादिदुभान्ना
डी त्रिवतुः पंचपवभिरिति॥ यद्ये न कश्यपो नाडी त्रय विचारमभिधाया पुष्यदमेवरेखास्त्रिंशो विवायाष्टिदस्रभाधानि विन्यसेत्। एकरेखा स्तयोर्मयुं देयतोर्जमधि
स्थयोरिति पुनरपि त्रिनाडी पुष्यन्यस्तवना सा वत्रिनाडी सर्वेषु पिकन्या नक्षत्रेषु सर्वेषु हल्या पंचाल सहितेषु देशेषु अवश्यं विवायायथा स्यात् इत्येतदर्थमुक्ता
नवेदं त्रिनाशालक्षणाकाभाभेदमिति वाच्यं॥ एवं वतुर्नाडी पंचनाशोरपिलक्षणाभिधाने कर्तव्यं स्यात्। किं वयं दिलक्षणावाक्यमंगीक्रियते। तदा वक्रिष्टवाक्य
वदनुत्तमविलोमगणानावक्रव्यास्याः स्यावने केति विविधा कमेव तत्ता॥ तस्मादसिद्धादिभिर्देशानक्षत्रभेदेनानित्यप्रवृत्तिकेव वतुष्यवनाशावु
पेक्ष्य सकल देशव्यापित्वा सकल नक्षत्रव्यापित्वा त्रिनाशेवोक्तान्वैतावता वतुः पंचनाशो स्वदेशव्यतिरिक्तान्यदेशेषु नैवावलोके किंतु सर्वेषु
पि देशेषु ते विवाग्ये तत्र स्वदेशे दोषाल्पता त्रिनाडी तु सर्वत्र समान दोषा। यदाह मनुः॥ अहल्यायां वतुर्नाडी संयोगः कालमृत्पुदः। एषयोगो न्यदेशेषु

उत्तर
७५

यपमृत्पुदः प्रदः॥ पंचनाडी संयोगः पंचात्ते कालमृदः॥ इतरत्र संयोगोऽः त्वदरिद्रोषकृता त्रिनाशाक्तसंयोगः सर्वत्रानिष्टकारक इति॥ यत्तु ज्योतिर्निर्वधे ज्यो
तिः प्रकाशेपि॥ अश्विन्यादित्रिनाडी प्राक्तनोभिहिते निधनं॥ मध्यमनाशोदयत्योर्नैव पार्श्वयोर्नाशोरिति॥ अत्र पार्श्वनाशो मृत्पुदमहादोषाभावे सत्ता विवाहादिकरणं
शुभमित्यर्थः। तस्मात्त्रिपादिविषये। गोदावरीतोदक्षिणावासि विषये वा। तदप्युक्तं॥ तत्रैव। करग्रहेष्टुष्यनाशौ न निधे इति यद्वः तत्क्षत्रियादिविषयं। जोतम्याया म्यत
स्तथेति तोतमी गोदावरी। अत्रार्थे आर्यमूलमृत्पुदः इत्यथाश्विन्यादित्रिनाडी पुष्यादिष्वपि निष्ठा प्रमुपयोगनाशो भवेत्॥ ॥ ५॥ कं वस्वरोदये॥ एकनाडी कृतायत्र गुरु
मंत्राश्च देवताः॥ तत्र द्वेषे हर्षं मृत्पुदं क्रमेण फलमादिशेत्। प्रमुपयोगना मित्रं देशाया मपुरं हं॥ एकनाडी कृते मयो विरुद्धं वेधवर्जितमिति॥ अत्र नाडी वेधे वर
णवेधे आधश्यक विषयस्याप्यः॥ एतदप्युक्तं तत्रैव॥ आशां नैवतु र्यां शं वतु र्यां नैवदिमं॥ द्वितीयेन तृतीयं तृतीयं द्वितीयकं॥ एवं भां शव्यधोयेषी शायते
वरकन्ययोः॥ तेषां मृत्पुदं संदेहः शेषां शाः स्वात्मदोषदा इति॥ तत्राद्यावदप कत्वे गुरुः॥ दोषापनुनयेनाशामृत्पुदं जयजयादिकं॥ विधायत्राशुणां चैव तर्पयेत्का
चनादिना॥ हिरण्ययोदक्षिणं वदशाहर्णदिकृत्के॥ गावो नैव सनेहं स सर्वदोषापहारकमिति॥ एवं सर्वसंमतत्वाद्दोषोक्तं त्रैदा अभिहितानां ये॥ माहेडगौड
देशे तु मालवेरज्जु संज्ञकमिति॥ दिवा दशयणवाक्ये न कृणनां तत्र देशविषयतोपादानात्। ते वकृत्तमेदावसिष्ठमं हिताया मस्मपितवरणरुते होडानंदेव सामान्य

प्रश्नना	१८	१९	१२	१३	६	७	२४	२७	१	त्रिपर्वि																													
मध्यमहा	८	७	१४	१७	२	२३	२०	११	२५	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७			
मृगनाडी	१५	१६	३	४	९	१०	२१	२२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९				
										चतुःपर्वमक्षत्र.																													
										३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०		
										पंचपर्वमक्षत्र																													
										३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
										विशेषभावसहिताऽसुध्याः॥३४॥२५३॥																													

विशेषभावसहितः ५५ व्याः १३५॥ २५२॥

वीरः
१७६

योऽप्येकशतं काऽस्य सूर्यनंदं पूर्वार्द्धं मध्यापरभागसुम्भं ॥ भर्ता प्रियः प्रायुजिभस्त्रियाः स्यान्मध्ये द्वयोः प्रेमपरिप्रियास्त्री ॥ ३५ ॥ २५३ ॥
अकचरतपयशवर्गः खगडामाजारी सिंहसुनामा सपाखुमगावीनी निजनिजार्पवमवैरिणा मय्यो ॥ ३६ ॥ २५४ ॥ ॥ ॥

अथ ब्राह्मसंमतं वर्गकदमार्यया ॥ अकेति ॥ नामकरणप्रकरणे ब्रह्मा घेष्ठा घटस्य जपलरूपाः सर्ववर्णा अस्माभिरभिहितास्तत्राजस्तयोऽवर्गः ॥ कुवदुतुपुवर्गः
इति पंचवर्गः ॥ एकोयवर्गः अन्यः शवर्गः ॥ एवमष्टौ वर्गाः ॥ तत्र अवर्गः खगेशस्य गहडस्य ॥ कवर्गः माजारीस्य ॥ ववर्गः सिंहस्य ॥ एवर्गः कुकुरस्य ॥ तवर्गः पर्यस्य ॥
अवर्गः कवर्गः ॥ ववर्गः ॥ एवर्गः ॥ तवर्गः ॥ यवर्गः ॥ शवर्गः ॥ पवर्गः ॥ आबोमपकस्य ॥ यवर्गः मृगस्य ॥ शवर्गः अवेमेषस्य ॥ अत्र निजा स्वस्मात्तपवमावैरिणो येषां तेन
गहड ॥ माजारी सिंह ॥ श ॥ मय्यो ॥ इतुस्तु हरिण ॥ मेघ ॥ योक्ताः गहडस्य योः माजारी मृगस्य योः सिंहस्य योः श्वमेघयोः ॥ परस्परमहवैरिणो मय्योः ॥ अत्र स्त्रीपुंस
एतच्च स्वामिसेवकयो रपिविचार्य ॥ इत्थं वज्यातिनिर्विघ्ने ॥ वर्णशास्त्रं माजारी सिंहस्य व्याल मय्योः ॥ मृगश्च मेघकस्तत्र खवर्गं तयमोरिपुरिनि ॥ ३६ ॥ २५४ ॥

३८२
१७६

अथैव कदाचिदपि ध्यायेदानीं नक्षत्रराशये कोविशेषं शालिन्वाह ॥ राशये को इति ॥ द्वयोः स्त्रीपुंसयोरैक राशि त्वेति यदि भिन्नमृक्षं नक्षत्रं स्यात्तदा नाडी दोषो गणानां चरा
क्षसमनुष्णाणो च दोषो नास्ति ॥ यथैकस्मिन्नेव कुंभराशौ शत तारका प्रवभाऽपदा पात्रत्रयं वेत्येव रूपो नक्षत्रभेदः ॥ तथैव नक्षत्रैको राशिपुंमं राशिद्वयं वेत्यात्त
दापि मातृक्रां दोषो नास्ति ॥ उपलक्षणात्वात्तारादोषोऽपि न भवेत् ॥ यथा ॥ एकस्मिन्नेव नक्षत्रे प्रवभाऽपदा त्रयं प्रथमपादे त्रयं कुंभं त्रयं चरणं मीने इत्येव रूपो राशि
भेदः ॥ यदा ह नारदः ॥ एक राशौ दृश्यं द्विद्वयं पयोः पाणिपीडनैः ॥ उन्नमं मध्यमं भिन्नराशये कक्षो राशौ मयोः ॥ एकैवैक राशौ विवाहः प्राणहानिदः ॥ वसिष्ठ ॥ द
पयोर्जन्मार्थं वैको राशौ विवर्तते ॥ एकस्य वतथो दाहो किं विदेदपि वानवेति ॥ किं विदेद नक्षत्रभेदे राशिभेदे वा ॥ गर्गः ॥ एक राशि विना नाडी जातमादौ विवर्तयेत् ॥
न दोषत्वेक राशि स्तेमकूटेन्येषु मृगपुदेति ॥ मृगपुदेति ॥ द्वययोरैक राशि स्तेम्युग्रहर्षयदा भवेत् ॥ सविदिष्टा विवाहः स्यात्तदा नाडी च योऽप्योदति ॥ अतएवाह केशवाकः ॥

राशये कोवेदि नक्षत्रं द्वयोः स्यान् नक्षत्रैको राशिपुंमं तथैव ॥ नाडी दोषो नो गणानी वदोषो नक्षत्रैको पादभेदे शुभं स्यात् ॥ ३७ ॥ २५५ ॥

नक्षत्रमेकं यदि भिन्नराश्या रभिन्नराश्या र्दिभिन्नमृक्षं ॥ प्रीतिस्तदानीं निविडा नृनार्योश्च कृत्तिकारो हिणि वन्ननाडीति ॥ चतुर्थवरणस्यायमर्थः ॥ वैद्यदिकृत्तिका
रोहिणी वस्यात्तदा पिनाडी दोषो न स्यात् ॥ उपलक्षणात्तदा दोषोऽपि ॥ यथा ॥ कृत्तिकारोहिण्योरैक नाडी त्वेगलादौ स्थेपितं स्तुविता शुभफलं न स्यात् ॥ अत्रापि प्रथम
तः पुंनारापेक्षिता ॥ द्वितीया स्त्रीतारैरपि विशेषोऽप्ययः ॥ यदा ह गर्गः ॥ एक राशौ दृश्यं द्विद्वयं पुंनारा प्रथमा भवेत् ॥ अतीव शोभना प्रोक्तो स्त्रीतारा के त्वशोभनेति ॥ तदे
वे के मुक्तिकन्यायनयत्र नाडी गणदोषा द्यभावो यथारोहिणी मृगयोर्हस्तवित्रयोर्वा तत्र पाणिपीडनैः शुभं स्यादिति किं वाच्यमित्यर्थः ॥ अथैक राशि नक्षत्रत्वेऽपवादमा
ह ॥ नक्षत्रैको इति ॥ स्त्रीपुंसयो राशये को नक्षत्रैको वरादि चरणभेदो यथा भरणं प्रथमपादे पुंसो नमद्वितीयपादे स्त्रियस्तदा शुभं कल्याणं स्यात् ॥ त इत्थं के वा वाक
ए ॥ परराशौ स्यात् ॥ नवांशभेदादेक राश्या रपि सोमनस्य प्रीतिः ॥ वसिष्ठनापि ॥ एकग्रहसंभवो न भवति विवाहः सुतार्थं संप्रत्ये ॥ यद्युभयोरि
कर्क्षं भवति यदा वा श ॥ एतच्च संकोचविषयं दृष्टव्यं ॥ तथा च जगन्माहने ॥ एकैवैक राशौ विवाहः स्वशुभप्रदः ॥ संकोचं तु नक्षत्राकार्यं भिन्नः पादो यदा

तमोरिति ॥ अत्रापि ॥ निर्वं वेविधिरने ॥ रोहिण्याडीमहेंडामितिष्य अवगण्यौधमी ॥ उत्तराश्रौषपावैवनक्षत्रैकोवशीप्रताइति ॥ इडागिर्विशा
स्वा-तदन्तस्यमुक्तं ॥ तत्रैकालानेनये ॥ विशाखिकाश्रौषपावैवनक्षत्रैकोवशीप्रताइति ॥ इडागिर्विशा
रंते ॥ शेषालाराइत्यर्थः ॥ तत्रैकालानेनये ॥ विशाखिकाश्रौषपावैवनक्षत्रैकोवशीप्रताइति ॥ इडागिर्विशा
स्वैराशिकटादिजन्मवत् ॥ जन्ममंजन्मधिष्यन्नामधिष्यन्नामधे ॥ व्यत्ययेनयदोयोऽप्येदं पत्योर्निधनप्रदमिति ॥ कुर्यात्तोडशकर्मणिजन्मराशौवलात्ति
ने ॥ सर्वस्यस्यनिकमोणिनामराशौवलात्तिनेव ॥ वृहस्पतिरपि ॥ व्यवहारराजसवासंश्रामाधममेव ॥ ज्ञातपिजन्मराशौफलमुक्तं नामराशिवशादिता
नामः सकाशाज्जन्मनक्षत्रज्ञानं स्वरोदयाभिहितं शतपद्वक्रांतगतस्वीयनामादिवर्णवशाज्ज्ञेयमिति ॥ यत्तु अकारादिवर्णनामिभ्यमादिनामसुवदृश्य
नेतत्रयासंभवंव्यवस्था ॥ ३ ॥ अथविवाहसंवमासशुद्धिदं पत्योराशुकृत्यशुद्धिदोक्तेक्षानेसूक्ष्मनिर्देशेदिनलग्नविचारवक्ष्यति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
तादोषानारदनपरिगणितः ॥ एकविंशतिदोषाणां नामरूपफला निवृत्तितामहाक्तं सवीक्ष्यता निवक्ष्येसमासतः ॥ पंचांगशुद्धिरहितोदोषत्वायः प्रकीर्ति
तः ॥ उदया १ स ७ शुद्धिहीनोद्वितीयः सूर्यसंक्रमः ॥ तृतीयः पाषाणदृग्गोचरः ॥ चतुर्थः कुजोद्यमः ॥ गणितं कर्त्तरीरिष्य ॥ शुद्धिदं पत्योराशुकृत्यशुद्धिदोक्तेक्षानेसूक्ष्मनिर्देशेदिनलग्नविचारवक्ष्यति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
शिविषयदीतया ॥ शुद्धिहीनोद्वितीयः सूर्यसंक्रमः ॥ तृतीयः पाषाणदृग्गोचरः ॥ चतुर्थः कुजोद्यमः ॥ गणितं कर्त्तरीरिष्य ॥ शुद्धिदं पत्योराशुकृत्यशुद्धिदोक्तेक्षानेसूक्ष्मनिर्देशेदिनलग्नविचारवक्ष्यति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
धृतश्चैकविंशतिरिति ॥ अथैकदशदोषाः ॥ विधायलनावतथावपातः ॥ तार्ज्ययोगोदशयोगवक्तः ॥ उक्तं वयामित्रमुपग्रहाश्चवाणव्यवज्जोदश
वेवदोषा इति व्यवहारोऽर्थः ॥ विधानात् ॥ शुद्धिहीनोद्वितीयः सूर्यसंक्रमः ॥ तृतीयः पाषाणदृग्गोचरः ॥ चतुर्थः कुजोद्यमः ॥ गणितं कर्त्तरीरिष्य ॥ शुद्धिदं पत्योराशुकृत्यशुद्धिदोक्तेक्षानेसूक्ष्मनिर्देशेदिनलग्नविचारवक्ष्यति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
दोषापिदृश्यते ॥ यदाहवसिष्ठः ॥ पंचांगशुद्धिरहितोदोषत्वायः प्रकीर्ति
हादोषा एते ब्रह्मपुरोदिताः ॥ कदाचिन्नेवसीदंतगुणनांकोटिकोटिभिः ॥ तस्मादेतेषुदोषेषुकदाचिन्नावरेकुम्भं ॥ विवाहविधवानारीमरणं व्रतबंध

गुरुः ७७

ने ॥ ग्रामनाशः अतिघायांसीमंतेगर्भनाशनं ॥ नवान्नभोजनेमृत्युः कृषौतत्फलनाशनं ॥ कर्त्तृनाशोऽहंभेप्रवेदोपतिनाशनं ॥ यात्रायां कर्त्तृनाशः स्या
धुद्धयनिविशेषतः ॥ लभ्यते सुमहत्पुण्यमेषुप्राज्ञादिकर्मभिरिति ॥ ग्रंथकर्त्ता तु दोषलक्षणस्यवक्तव्यत्वात् ॥ पृथग्दोषनामानिनोक्तानि ॥ तत्रपंचांगदोषदु
र्गुहर्त्तवारदोषग्रहणेत्यातनक्षत्रदोषा आद्येष्टभाषुप्रकरणेनिरूपिता इति पुनर्नोच्यते ॥ शुद्धिहीनोद्वितीयः सूर्यसंक्रमः ॥ तृतीयः पाषाणदृग्गोचरः ॥ चतुर्थः कुजोद्यमः ॥ गणितं कर्त्तरीरिष्य ॥ शुद्धिदं पत्योराशुकृत्यशुद्धिदोक्तेक्षानेसूक्ष्मनिर्देशेदिनलग्नविचारवक्ष्यति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
अतोऽन्यदोषाः सलक्षणाविवक्षुरादौ आख्यानिरेष्येत्तत्वेनमुगमेषुदृग्गोचरमाह ॥ कुजशुक्लेत्यादिवर्तुर्भिः पद्यैः ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
वृत्तेनाह ॥ अत्रलग्नादीनां लक्षणानारदोक्तं ॥ त्रिंशद्भागसकलमहोरातस्याहंमुच्यते ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
शाश्विदशकः ॥ चतुर्गः कथितास्तुतेतवामीशाहमेस्मताइति ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
मेव्याधमर्त्युवतीनगरादिभवेपूर्वदिभत्यधनिभर्तुपुरादिकाज्ञाता ॥ सेवाविनाशधननाशनभर्त्तनाशग्रामादिसौख्यद्विदंक्रमशः प्रदिष्टं ॥ १५६ ॥
कुजशुक्लेत्यादिवर्तुर्भिः पद्यैः ॥ तत्रैकविंशतिसर्वसंम
मेवादिशरीतांस्वामिनः ॥ क्रियेति ॥ क्रियोमेधः ॥ मृगस्योमकरः ॥ तौलिकंतुला ॥ इंदुमंकरः ॥ गृहमध्येशशिरविहारा ॥ विषमभमध्येशविशशिनाः सा ॥ १५८ ॥
रभ्योराशिभ्योद्दशस्वपिराशिषुनवांशविधिवुधेरुच्यते ॥ मेधमेधादेववृषमकरादेवमिथुनेतुलातः ॥ कर्कटकादेवएवंसिंहेपिमेधादेव ॥ एवंकन्यादिष्वपि
राशिषुमकरादितएवएवमेवधनुरादिष्वप्युच्यते ॥ यदाह नारदः ॥ सहस्राधियतिर्भानुश्चंद्रः कर्कटकेश्वरः ॥ मेधवृश्चिकया भोमः कन्यामिथुनयोर्वधः ॥ ध
नुमीनयोर्देवत्यः शुक्रोवृषतलेश्वरः ॥ शनिर्मकरकुंभेशइत्येतदाशिनायकारति ॥ नवमांशोऽप्यसिंहवापामेधादयः क्रमात् ॥ क्रमाज्जामृगकन्यासुतेयासु
मकरादयः ॥ तुलामिथुनक्रमेणतुलादयः ॥ अलिकर्कटमीनेषुक्रमस्युः कर्कटादय इति ॥ २५० ॥ अथहोराविधिं गायत्रीकुदोभेदेनशशिवदे

रास्य ॥ शि म ध्ये प्रथमा चंद्राया परा मर्याद विषमरा
शिम ध्ये प्रथमा चंद्राया परा मर्याद विषमरा
रास्य ॥ शि म ध्ये प्रथमा चंद्राया परा मर्याद विषमरा

शिवोक्तं ॥
सर्वे प्राणिनां
नामांशः ॥ १५६ ॥
शिवोक्तं ॥
सर्वे प्राणिनां
नामांशः ॥ १५६ ॥

पी. ५४
१८०

यं वसी प्रतिपत्तेर्वी तिथ्योरन्तरं तद्वर्ग्यं तिथिगणितं मनुष्यमिति मर्थः ॥ यदाह नारदः ॥ पूर्णं नंदत्वं योऽस्ति तिथोः संधिर्नाडीद्वयं सहा ॥ गणितं मनुष्यं नंदत्वं नारायणो
दाहव्रतादिभिः तिथिः ॥ यत्तु कस्यप्येव नक्तं ॥ पूर्णं नंदत्वं योऽस्ति तिथोः संधिर्नाडीद्वयं सहा ॥ ५६ ॥ नंदत्वं नारायणं तं विधनं प्रददमिति ॥ तदोषतारतम्यसूत्रार्थः ॥ स
वंगणितसंज्ञः संधिरुक्तः ॥ तत्र तिथिलग्नगणितपरिहारः ॥ शाकल्यसंहितायां ॥ तथैव तिथिगणितं नास्तीति वलशालिनि ॥ तथैव तन्मगणितं नास्ति
जीवेव लान्तिते इति ॥ अथात्र प्रसंगादप्येषा मपि संधिरुच्यते स्माभिः ॥ यदाह गुरुः ॥ घटिकाद्वयमृक्षं ते मासांते नुदिनत्रयं ॥ वर्षांते वर्जयेत्यक्षं

क काल्यं लुजभांति तोर्द्धघटिकासिंहाजमेधादिकाः

ग्रहणादिनसप्तकमिति तिथ्यादिसंधिमप्याह वसिष्ठः ॥ पक्षे वृत्तसंधिस्त्रिदिनं वमासे संधिस्त्रिनाशः खलु संध्ययोश्च ॥ नाशस्तत्र तिथिभक्षयो
गसंधिस्तर्द्धकरणस्य संधिः ॥ वर्षेषु विशेषमाह स एव ॥ सौरादांतेत्यजेत्यक्षं वां डे तु नवभं त्यजेत् ॥ सावनोतेत्यं न्यायं नाक्षत्रेषां अहमिति ॥
अत्रापि विशेषमाह स एव ॥ अष्टाः स्युस्त्रिविधा जीवसौराडाः खयाः सहा ॥ तिषासांतेत्यावांते त्रिदिनं वर्जयेत्तु भेद इति ॥ अयं वसवकार्यसाधारणो नि
षेधोऽप्यथा सीनादित्ये विवाहप्रसंगाभावादिव वर्षान्तिनिधनेत्येवमप्यादिनात् ॥ गुरुः ॥ अथांते पुत्रनाशः स्यात्मासांते तु धनक्षयः ॥ वर्षांते

५६४
१८०

वर्गनाशः स्याद्ग्रहणात् सर्वनाशनमिति ॥ आवश्यकं तु ॥ नक्षत्रयोगतिथिसंधिषु नाडिकेका तिथ्यष्टविंशतिपलैः सहितो भयत्र ॥ कर्कालिमीनतनुसंधि
षु दिकालानि ताज्यानि शेषविधरेषु वधयेवेति ॥ वासनासिद्धं केशवार्कं कामनुसर्तव्यं ॥ वासनावसिद्धां तशिरामणा वभिहिता ॥ शशितनुविक
लाभ्यश्चंद्रपुष्पे तु भावोर्गतिविवरकलाभिर्भूय एताभिरेव ॥ पृथगर्थगतिपुष्पाणाडिकाः संधिनासाभितिथिकरणयोगानां फलं तत्र मिश्रमिति ॥
संधिफलमाह केशवार्कः ॥ संधौ पुरंधीभुवि मेति वंध्या मृतप्रजावायदिसंधिसंधिः ॥ वदेति तस्मात्तु नाविमूढानि शीथमध्यं दिनसंधिषु संधि
ति ॥ ॥ अर्द्धरात्रमध्यदिनसंधिः मध्ये निशाकोर्द्धी अंश इत्याद्ये प्रकरणेभिहितः ॥ संधिसंधिस्तु केशवार्कं लोक्तं ॥ रवेर्भवेदेकगृहाधिपस्य

पूर्णं ते घटिकात्मकं त्वमुभयं नंदत्वं तिथेश्चादिगम् ॥ ४२ ॥ २६१ ॥

यदंशं चंद्रं खलु सावनस्य ॥ तदत्राशिद्वयभागतद्वत्त्वं वसेताद्युतवो भवन्ति ॥ तत्संधियोगांगघटी समाः स्युर्द्विसेणुणाश्च द्विषुवायनीयाः ॥ ससं
धिसंधिः खलु यत्र शेषेभूयं भवेदेव विशेषपुण्य इति ॥ मीनसंक्रांतिमारभ्य वसेताद्युतगणनेति पक्षमेगीक्ष्ये कगृहाधिपस्य लुक्तं ॥ ग्रंथद
प्येतद्विषुवायनेति पद्येन संक्रांतिदोषं वक्ष्यतीत्यतमतिप्रसंगेन ॥ ॥ गणितदोषपरिहारमाह वसिष्ठः ॥ गणितदोषमखिलं गुरुर्जीभिर्नि
दाहयः ॥ हेति यद्गुरुं व्याधः पक्षिसंघमिवाखिलं ॥ तदेतदोषायादाख्यस्य प्रकरणनियामकत्वादिवाहादिविषयं न जानकादौ ॥ ४२ ॥

क्रोमंस्वर्भनोवाप्यथांशः शशिनचश निवध्वयभावादिसंस्तेः ॥ इति वसिष्ठपद्ये शनिवडा कुके त्वोः शुभाशुभफलदातृत्ववचने किंवायसैर्भक्षितं ॥ सारावत्यं
वा ॥ राहुश्चतुष्टयको निधनाय निरीक्षितो भवति ॥ वषट्कारेण दंतिदंतिभिः षोडशभिः केविद्यवाय्याः ॥ अजसृगकर्कटलगेरक्षतिराहुः समस्तपीडाभ्यः ॥ पृथ्वीपतिः प्र
सन्नः कृतायाधयथापुरुषमिति ॥ राहोश्चतुष्टयको निधनाय निरीक्षितो भवति ॥ वषट्कारेण दंतिदंतिभिः षोडशभिः केविद्यवाय्याः ॥ अजसृगकर्कटलगेरक्षतिराहुः समस्तपीडाभ्यः ॥ पृथ्वीपतिः प्र
गे ॥ मात्रासाधे प्रियतेवंदवदे केनशस्त्रेणेति ॥ वराहपद्ये ॥ राहुके त्वोरन्यतराभिधानमस्ति ॥ तथाहि ॥ किमिदं वदयहं राहुसाहित्यकृतमृतकेतुसाहि
त्यकृतमिति तत्रग्रहणीयवदलमगोस्तक्रे इति अत्र कुर्यादिसत्यमभिहितं ॥ कुर्यात्सूर्यभोमशनयवविवक्षिताः इति तस्यैव तावद्योगाभाववदग्रह
णे हि समराशिक्षत्वात् ॥ भोमथापियोगः कुजेष्टमगइत्युक्तं नोस्ति ॥ पारिडोष्याहुनेरवयोगोवाच्यस्तत्र स्पष्टत्वात् ॥ शनिग्रहणमेव कस्मान्नाकारि ॥ अतः सा
माश्रयाविनः कुर्यादस्य प्रयोगाडा कुके त्वोरन्यतरयोरपि विवक्षितोऽपरस्परसप्तमराशिक्षत्वात् ॥ योगोपेकराशिक्षत्वेत्यान्तुभिन्नराशिक्षत्वे इति एवं
वग्रहणसंबधितान्स्वसूर्यारिष्टेपिराहुके त्वोरन्यतरयोगो व्याख्येयः ॥ अतएव राहुसप्तमो मुखश्चिखीनिकेतुरिति पर्यायाभिधानं कृतं ॥ विवाहपद्ये ॥ मर
गांतज्ञा राहोः कार्यविनाशो भगोर्वदंतीति ॥ कण्ठोराहोर्वजाप्युक्ता ॥ तस्मादराहमनेपिराहुकेतुयोगो विवक्षितः ॥ एवं सति जातके यथाराहोः शुभाशुभफल
दातृत्वं वाचना बोध्यते ॥ तथा विवाहेपि प्रागुक्तवसिष्ठवाक्यादपि तत्तत्प्रत्यायत्वात् ॥ कर्त्तरी दोषोऽप्यप्यदृश्यत्वे फलदातृतां तथापि वक्तव्यं तेव ॥ ॥ ननु
पापयोः कर्त्तरी कर्त्रीः शत्रुनीचरहस्योः यदावासागयोर्वापि कर्त्तरी नैव दोषदेति ॥ कश्यपाद्युक्ते रसंगतत्वेन राहुके त्वोः कर्त्तरी दोषो नास्तीति चेत् ॥
भ्रान्तोऽसिद्धिः ॥ संभवे व्यभिचारे च स्याद्विशेषणमर्थवदिति याथा ॥ अलगत्वं विशेषणं भोमस्य ॥ कुर्यात्तु वधमप्यशनेवेति त्रयाणां भवसंभवतिव ॥

सूर्यस्तु नित्योदित एव ॥ राहुकेतुनवाल्मिति वितियभिचाराभावात्त्रयाणां नैव विशेषणं ॥ यथा एते धत्तुः सित्यना नुवर्त्तमानमेजग्रहणी संभवव्यभिचाराभ्याम
जेरेव विशेषणं यथा ॥ उच्यते ॥ उच्यते इति न त्वधत्तेरेजादित्वादेव नाशुठोनेजादित्वादेवेति ॥ तस्मादीदृशे विषये येषरिहारात प्रवर्त्तते ॥ किं व ॥ किमलगत्वं क्षितिजसन्नि
धिकृतमुपसूर्यसांनिध्यकृतं चेति ॥ तत्र क्षितिजसन्निधिकृतं यत्तसूर्योदिसकलग्रहसाधारणं ॥ तथा सत्यलगत्वं विशेषणं वैयर्थ्यागुक्तं ॥ यथा ॥ राहोः कृत्वा राहो
दिवाकाक्षिरूपमण्डलावगतेरिदं कर्मण लाहुरितिसितत्वा कितनदृश्यते गगने इति वराहोके समो रूपत्वात् ॥ अहं कुरुषानुपलब्धे रगो वरत्वेपरिष्ठानमप्य
स्पष्टं दशरमण्डलां क्रान्तिमण्डलस्वस्तिके ॥ यदाह केशवार्कः ॥ वैश्मवास्मशशभृद्विमण्डलक्रान्तिमण्डलमिलञ्चतुष्यथ इति ॥ अतएव न विद्यते गावः किरणायणे
तपुर्गिरित्यन्तर्याम्यवसीयते ॥ अथ यदि सूर्यसन्निधिकृतमिष्टुव्यत इति चेत् ॥ इत कर्त्तरी नाम साक्षेयाम सुधरिडशोकदा ॥ ४३ ॥ २६२ ॥
रग्रहवडाहारपुदयास्तप्रसिद्धाभावात् ॥ किं व ॥ कालोऽशानभिधाना कदोदितः कदा
समितश्चेति निर्णयमशक्यत्वात् ॥ एवं केतोरप्येतदुच्यते ॥ ननु केतुदयाधुत्यांशो प्रत्यक्षतो दृश्यत इति चेत् ॥ तस्य नियतदिक्प्रभवत्वादनियतनक्षत्रप्रभव
त्वाच्च ॥ गणितप्रभावत्वाच्च न आयाति ॥ दृश्यते वा यस्मिन् ॥ किं व ॥ केतुत्पातो हितो केतुर्दृष्टस्वकोऽनियतेन वज्रना स्वत्येनापि वाकालेन भवेत् ॥
सूर्यसांनिध्यकृतो दयालो न नियतकालावेवेति तयोः केतवोर्भेदः स्वीकर्त्तव्य एव तस्माडाहुकेतुसदा दृश्यो वेवेति प्रागुक्तदोषो न वतरः ॥ तस्मात्क्षितिराहु
केतवोर्द्वितीयकृतत्वत्वेन वक्तृत्वा कर्त्तरी दोषो वेति सिद्धांतः ॥ ननु ग्रहाणो कथं शुभाशुभफलदातृत्वमरिष्टपरिहारकर्त्तृत्वं वा यतो यदुपचितमस्य
मनिशुभाशुभं तस्य कर्मणः प्रेक्षितं जयति शास्त्रमेतत्तमसिद्ध्या लिख्यते इति स्वसिद्धांतव्याख्यातः सत्यमुपरिष्ठाञ्चिन्नयिष्यते अस्माभिरेतदित्यलमिति

वीर्य-
१८३

मा

अथ ग्रहदोषमनुष्ठुभाह॥ वंड इति॥ सूर्ययुक्ते वंडे दारिद्र्यं स्यात्॥ भौमादियोगे मरणादि फलं॥ क्रमेण स्यादित्यर्थः॥ पापग्रहसाहित्येऽशुभफलं गण्यते॥
रविद्वयं॥ यदाह नारदः॥ शशांके ग्रहसंयुक्ते दोषः संप्रह संज्ञकः॥ सूर्येण संयुक्ते वंडे दारिद्र्यं भवति कुर्वं॥ कुजे न मरणायाधीनाम्येन त्वनपत्यता॥ दोर्भा
यंगुरुणा युक्ते सापत्यं भार्गवेण तु॥ प्रव्रज्या सूर्ययुक्ते एण शक्राणां कलहः सदा॥ केतुना संयुक्ते वंडे नित्यं कष्टदृष्टिः॥ तस्मात्संप्रह दोषे तु विवाहं नैव
कारयेदिति॥ सापत्यं सपत्याभावः सापत्यं॥ भर्तृत्वं तं स्यात्॥ अत्र गुरुवधसाहित्यफलमशुभमुक्तं॥ ग्रंथकज्ञा तु वसिष्ठवाक्ये कस्य विमतमपि
प्रायेणाशुभफलमुक्तं॥ तदुक्तं वसिष्ठेन॥ दारिद्र्यं विना कुजे न मरणाभौ मे न न स्युः प्रजा दोर्भायंगुरुणा सिने न सहिते वंडे स सापत्यकं॥ प्रव्रज्या कं सु
वंडे सूर्यादिसंयुक्ते दारिद्र्यं मरणां शुभम्॥ सौम्यं सापत्यवैराग्ये पापद्वययुते मृतिः॥ ४४॥ २६३॥

ने न संयुक्तगुरौ वां कुं तिके विष्णुमं द्याधैर्भूरसुहृः शशियुते दीर्घः प्रवासः शुभैरिति॥ अतएव श्रीपतिनोक्तं॥ शुभं वदे भोलि भूदिन्यविश्रामिति॥
दं भोलि वज्रसंविभतीति दं भोलि भूदिन्यस्यैः पूज्यो बृहस्पतिरित्यर्थः॥ पापेति पापद्वयेन युते उपलक्षणत्वात्प्रापत्रयादिभिर्भुते मृतिरेव स्यात्॥
पापद्वययुते वंडे दंपत्यो मरणां कुर्वमिति॥ नारदोक्तं॥ वक्रसौम्यग्रहयोगे तु वक्रकालं पश्युर्देशांतरं वक्तुं न स्यात्॥ तदा क्यमधुने वाभिहितम्॥ अ
थास्यपरिहारे नारदेनोक्तः॥ स्वक्षेत्रगः स्वाब्जगो वा मित्रक्षेत्रगतो विभुः॥ युतिर्दोषाय न भवेदंपत्योः श्रेयसेतदेति॥ क्व विद्वर्गं न मे शतिपुत्रे॥ क
स्यपेनापि॥ तुंगमित्रस्वराशिक्षः शुभशुक्तः शुभप्रदः॥ एवं विधः क्रूरयुतः संपूर्णफलदः शशीति॥ ४४॥

३५.
१८३

अथाह मलप्रदोषसापवादमानुष्ठुभाह॥ जमेति॥ जन्मलप्रद मराशयोः संवेधि निष्ठु सुवशा दष्टमलये करग्रहोनेष्टः॥ यदाह नारदः॥ दंपत्योरष्ट मंलग्नं त्वष्टमोराशि
रेव॥ यदिलग्नगतः सौम्यदम्ये निर्धनप्रदः॥ मराशिः शुभयुक्तोपिलग्नबाशुभसंयुते॥ लग्ने विवर्जयेद्यत्ना न दंशोश्चतस्रीश्वरानिति॥ निधनं मरणां॥ अ
त्र जन्मलप्रद मराशौ वविशोषमाह॥ कश्यपः॥ इष्टं स्वजन्मलप्रतजन्मराशिरनिष्ठः॥ लग्नगतयोः स्थाना कुभा सुपचयानि वैदति॥ नारदोपि॥ जन्मरा
शुद्रमो नैव जन्मलप्रदः शुभः॥ तयोस्तपवमं स्थानं यदिलग्नगतं शुभमिति॥ अथाह मलप्रदोषपरिहार उच्यते॥ एकेति॥ जन्मराशिजन्मलप्रयो रव्य
तरस्य विवाहलग्नस्य च द्वाये को सति यथा मेघदृष्टि कयो राशीश्वरयोर्धैत्रे यथा सिंहमीनयोः॥ अत्र हि दूर्युर्वीरव्याय प्रीतिरिति॥ एतादृशविषये ल

जन्मलग्नप्रयोर्मृत्पराशोनेष्टः कारग्रहः॥ एकाधिपत्ये राशीशे मेत्रेवानेव दोषकृत्॥ ४५॥ मीनोक्षककोलिभृग
द्विगोष्टमलग्नयदानाहमदोषकृत्तदा॥ अन्यायमित्रत्ववशेन सावधू भवेत्पुतायुर्ग्रहसौम्यभाणिनी॥ ४६॥

याष्टमदोषकृद्विवाहे न स्यात्॥ यदाह कश्यपः॥ जन्मेशाहमलग्नप्रशौमिथो मित्रव्यवहितौ॥ जन्मराश्यष्टमक्षौ त्यदोषो न स्यति भावत इति॥ ४५॥ अथोक्त
राक्षो क्रमेवार्थस्य सुपजातिकयाह॥ उक्षादृषः स्त्रीकन्याः अन्ये प्रसिद्धाः॥ एते राशयो यद्यष्टमलग्नानि स्युः॥ यथा सिंहमीनः॥ तुला तोदृषः धनुषः कर्कः
मेघादृष्टिकः मिथुनामकरकुंभाकन्याः॥ षष्ठमलग्नं तदाष्टमगे हृष्टे कृत्तमवेत्ता॥ कुतश्च तत्तदाह॥ अन्योन्येति॥ प्रागुक्तपरस्परप्रीतिवशेन इदं बोधल
क्षणं मेघदृष्टिकयोस्तुलादृषयोरेकाधिपत्यात्॥ एवं सति सावधूः परिलीना कन्यासुतायुर्ग्रहसौम्यभाणिनी स्यात्॥ ३८॥ व॥ मधुकुलीरवृषालिभृगांग
ना जने न राशिविलग्नग्रहाहमाः॥ शुभफलान्भुङ्क्ते कथितास्तयो रधिपती सुहृदो हि परस्परमिति॥ परिहारांतरमप्याह उरुः॥ तस्मादष्टमराशीशः केऽङ्गः शुभ

वीक्षितः यद्यष्टमगतस्योक्तो दोषसापद्रव्यपाहति॥
रभुशः स्वभुजो गच्छेत्तं गच्छेत्तं मित्रगः॥ अष्टम
स्थाने दोषो हि विनश्यति न संशय इति॥ ४६॥ २६५॥

अथाष्टम नमो देवसंगज मराशि जन्म लाना ममेश स्यत दंश स्य वल म्भित त्वदोषं तथा द्वादश भवन दोषं वकु मुम विविना छंदसा ह॥ मृतीति ॥ अष्टम भवन नवांशो यदि विल
ने स्यादथ वाष्टम भवन त्वाभी यदि विलने स्यात्तदाष्टम करोत स्यात् ॥ यदा ह कश्यपः ॥ देव्यो रष्टम त्वग्रे शो वापित दंश के ॥ तदी शेवाल म्भगते तयो र्मुन संशय इति ॥ अथ
शय भवनं जन्म लय जन्म राशि भां द्वादश भवन मथ वा यो शो थ वा यय त्वाभी यदि लमे स्यात्तदा कलह कृत्यात् ॥ उक्तं व कश्यपेन ॥ तथै ब द्वादशे लने तदंशो वा
तदी श्वरे ॥ विवाह लय गेनेष्यं नित्यं स्यात्क लहो द्वयोरिति ॥ नारदेनापि ॥ दय्यो द्वादशं लने राशि वा यदि लय गः ॥ अथ हानि स्यात्तत्त्वा न दंशं त्वा मितं यजेदिति ॥ ४७ ॥
अथ विषघटी दोषं वंश कृ विरा म्भिरु वज्र या वाह ॥ खरा मति ॥ खरा मती पुनर्वसु कृत्तिका मघा नक्षत्रे पुनर्वसु मतस्त्रिंश घटिका नर कृताश्च तस्त्रा घटिका विषनाडिकाः
मृति भवनं शोय दिव विलने तदधिपतिर्वा नश्रु म्भ कर स्यात् ॥ अथ भवनं भवन तिन दंश स दधिपतिर्वा कलह कर स्यात् ॥ ४७ ॥ खरा मती त्यादिति विदु
पि न्य भेख वेद तं के र दत च सार्प भे ॥ खवा एताश्च धृति तोय मां पुये कृते भगत्वाष्टम जीव विभु मे ॥ ४८ ॥ मनोर्द्धि देवानि लसो म्भ शाक भे कुप सतः शो व करे
शुभे का यो वर्याः पुरिते तृतीय श्रो के नां च युः ॥ एवं सर्व च वास्थियं ॥ ४८ ॥ मनोरिति ॥ धृतो ज भे ॥ युगाश्चितो उध्य भतो यया म्भे ख वं दतो मित्र भवा स वे श्रु तो ॥
करोहि ल्या कृते विंशतेः ॥ अज भे पूवा भायं दंशो ॥ अथानि पदानि स्थानि ॥ मूल इति ॥ तदेवं षष्ठि घटी रूपे नक्षत्र भोगे भूव काश्च तस्त्रो विषनाडिकाश्च श्रो नाः ॥
मूनाधिक त्वत्स्य ही करण मु अते ॥ अथो इति ॥ विषनाडी नाक्षवाः खरा मत रत्न व मा दयो नक्षत्र भोगे नेष्टे न निद्याः खत केः षष्ठ्या पाजितास्तो विषनाडिकाः
वाः स्य ह्य भवेयुः ॥ तथा विषनाडिका अपि भ भोगे न निद्याः षष्ठ्या पाज्या लघाः स्य ह्य भवेयु रित्यर्थः ॥ अत्रो पपत्ति त्वा शिकेन ॥ यदि घटी षष्ठ्या म्भ क भ भोगे
नेमे भूव का इ माश्च तस्त्रो विषनाडिकाश्च लभ्यं ते तदेष्ट भ भोगे न कि मिति ॥ तत्र भूवा विषनाडिकाश्च षष्ठ्या भ भोगे न गुण्याः षष्ठ्या पाज्या इति फलितम् ॥ ४९ ॥

४९
१८४

मूल इति ॥ यदा ह कश्यपः ॥ विषघटी दोषं वंश कृ विरा म्भिरु वज्र या वाह ॥ खरा मति ॥ खरा मती पुनर्वसु कृत्तिका मघा नक्षत्रे पुनर्वसु मतस्त्रिंश घटिका नर कृताश्च तस्त्रा घटिका विषनाडिकाः
मृति भवनं शोय दिव विलने तदधिपतिर्वा नश्रु म्भ कर स्यात् ॥ अथ भवनं भवन तिन दंश स दधिपतिर्वा कलह कर स्यात् ॥ ४७ ॥ खरा मती त्यादिति विदु
पि न्य भेख वेद तं के र दत च सार्प भे ॥ खवा एताश्च धृति तोय मां पुये कृते भगत्वाष्टम जीव विभु मे ॥ ४८ ॥ मनोर्द्धि देवानि लसो म्भ शाक भे कुप सतः शो व करे
शुभे का यो वर्याः पुरिते तृतीय श्रो के नां च युः ॥ एवं सर्व च वास्थियं ॥ ४८ ॥ मनोरिति ॥ धृतो ज भे ॥ युगाश्चितो उध्य भतो यया म्भे ख वं दतो मित्र भवा स वे श्रु तो ॥
करोहि ल्या कृते विंशतेः ॥ अज भे पूवा भायं दंशो ॥ अथानि पदानि स्थानि ॥ मूल इति ॥ तदेवं षष्ठि घटी रूपे नक्षत्र भोगे भूव काश्च तस्त्रो विषनाडिकाश्च श्रो नाः ॥
मूनाधिक त्वत्स्य ही करण मु अते ॥ अथो इति ॥ विषनाडी नाक्षवाः खरा मत रत्न व मा दयो नक्षत्र भोगे नेष्टे न निद्याः खत केः षष्ठ्या पाजितास्तो विषनाडिकाः
वाः स्य ह्य भवेयुः ॥ तथा विषनाडिका अपि भ भोगे न निद्याः षष्ठ्या पाज्या लघाः स्य ह्य भवेयु रित्यर्थः ॥ अत्रो पपत्ति त्वा शिकेन ॥ यदि घटी षष्ठ्या म्भ क भ भोगे
नेमे भूव का इ माश्च तस्त्रो विषनाडिकाश्च लभ्यं ते तदेष्ट भ भोगे न कि मिति ॥ तत्र भूवा विषनाडिकाश्च षष्ठ्या भ भोगे न गुण्याः षष्ठ्या पाज्या इति फलितम् ॥ ४९ ॥

मूलं गवाण विषनाडिकाः कृता वर्याः शुभे थो विषनाडिकाः कृताः ॥ निद्या भ भोगे न खतर्क भाजिताः स्य ह्य भवेयु र्विषनाडिका स्यात् ॥ ५० ॥ २६९ ॥

थिवार विषनाडिकाः प्रोच्यंते स्मभिः ॥ देव ज्ञ मुनो हरे ॥ तिथी पुतागादि निरीषु वा रिधि गजादि दिक्पाव क विभु वा सवाः ॥ मुनी म्भ संख्याः प्रथमा तिथेः क्रमात्
रं विषं स्या घटिका वतु ह्यर्थः ॥ नवा द्ये द्वादश दिक् शे ला वा एण श्वत तौ नियथा क्रमेण ॥ सूर्या दिवारिष परं वत सो नाशो विषं स्या त्वदु वज्र नीय मा ज्योतिः सागरे ॥ वि
वाह व्रत वृडा सु गृह र भ प्रवेश योः ॥ यात्रादि शुभ कार्येषु विघ्न दा विषनाडिका इति ॥ अथ परिहार माह देव ज्ञ मुनो हरे ॥ ५० ॥ वृंडो विषघटी दोषं कृत्ति के द्र त्रि कोणाः
लग्नं विना शुभे दृष्टः के डे वाल म्भ स्येति ॥ फल प्रदीप ॥ विषना शुभितं दोषं हन्ति सो म्भ र्गः शशी ॥ मित्र दृष्टो थवा स्त्रीय वर्ग स्तो लग्न पोपि वेति ॥ ५० ॥ २६९ ॥

वीरध-
१८५

अथ मुहूर्तदोषविवक्षुरादौ दिवा मुहूर्तमालिनी कुंदसाहगिरि शोति ॥ अत्र वा रात्र्या इत्युक्ते मुहूर्तस्य पार्थक्येन लक्षणं नोक्तं ॥ गिरिशो महादेवः पुजगः सूर्यः मित्रः
सूर्यविशेषः पितृवस्त्वविश्वे प्रसिद्धः ॥ पितृवस्तु मुहूर्तस्वामिन इति वक्तुं मयैक्षितं ॥ पित्र्यमिति तु नक्षत्राभिधानं मयैक्षितं ॥ अथ वानक्षत्रतदधीशयोरभेदोपचारात् स्वा
मिन इति ॥ कुंदो नरो धान्योक्तिः ॥ अथ माभिजिता ततो विधाता प्रसा ॥ इदं न लो अत्र समुदितयो र्या स ह्युनि देवता त्वे इदं शब्दस्याप्येतरत्वात् पूर्वनिपातः ॥ नि
र्गती राक्षसः ॥ उदकनाथो वरुणः ॥ अथ माभगश्च मो सूर्यविशेषः ॥ इत्येते वा रात्र्याः पंचदश वासरे दिवसे मुहूर्तः सः ॥ यदा ह नारदः ॥ दिवा मुहूर्तः इडाहि मि
त्राः पितृवसूक्तं ॥ विश्वे विधातृ त्र्यम्बा इन्द्रा यमसुरतो यथाः ॥ अथ माभगश्च विश्वे विधातृ दशपंचवेति ॥ ५१ ॥ अथ रात्रि मुहूर्तानुष्ठुभा हा शिव इति ॥ प्रथम मुहूर्तस्वा

विष्णुनाडी चक्रम अ भ ह रो मु ॥ पु ति अने म ह ५ ह वि स्वा वि भु ज्ये पू ५ अ ध श ५ ५ रे
अस्माद्यदी ४३ पति ५० २४ ३० ४० २४ २१ ३० ३२ ३० २० १८ २१ २० १४ १४ १० १४ १४ २४ २० १० १० १८ १६ ३४ ३०

गिरिश पुजग मित्राः पित्र्यवस्त्वविश्वे भिजिदय व विधाता पी दु इ दान लो वा ॥

निर्मतिरुदक नाथो यथा माभगः सः क्रम त इ ह मुहूर्त वासरे वा रात्र्याः ॥ ५१ ॥ शिवो जया दा द्यो सु भेशो अदि ति जीव को ॥ विश्व क त्व ह मुहूर्तो मु

मीशिवः ॥ ततो जया दा द्यो भेशो नक्षत्र स्वामिनो मुहूर्तेशाः सः ॥ यथा अजया दः अहिर्बुध्नः पूषा अश्विनी यमः अग्निः ब्रह्मा सोमः ॥ हर्तानि शि कीर्तिताः ॥ ५२ ॥
इत्यष्टौ ततो दश मे शो इतिः जीव को गुरुः ॥ स्वार्थकः ॥ विष्णु क त्व ह मुहूर्तः प्रसिद्धः ॥ एते निशि मुहूर्तः कीर्तिताः मुनि भिरिति शेषः ॥ यदा ह नारदः ॥ ईशा जया दा हि
र्बुध्नः पूषा अश्विनी यमः ॥ धातृ वं इति ती जया त्वा विष्णु क त्व ह वा य व इति ॥ मुहूर्त लक्षणं कथ्यते नोक्तं ॥ अक्रः पंचदशो भागो मुहूर्तो यत्था निश इति ॥ प्रयोजन मा
ह नारदः ॥ यस्मिन् नक्षत्रे हिय कर्म कथिते निखिलं वयता ॥ तदेव ते त मुहूर्तं कार्य यात्रादिकं सदेति ॥ यात्रे शुपलक्षणं ॥ देव स्थापना शयिकार्यं ॥ धिष्ये प्रोक्तं स्वामिति थं
शक्येति ॥ ग्रंथ कृता पुस्तका ॥ ५२ ॥ २०१ ॥ ॥ दिवा मुहूर्तः ॥ गिरिश पुजग मित्र ३ पितृ ४ वसु ५ अंबु ६ विश्वे ७ अभिजित ८ विधाता ९ इन्द्र १० इडाग्रि ११ राक्षस १२ हर्त १३
निशा मुहूर्तः ॥ शिवः १ अजया त्र अहिर्बुध्न २ पूषा ४ अश्विनी ५ यम ६ अग्नि ७ धातृ ८ राक्षी ९ अदि ति १० जीव को विष्णु १२

१५ ॥
१३ ॥
१४ ॥
१५ ॥
१६ ॥
१७ ॥
१८ ॥
१९ ॥
२० ॥
२१ ॥
२२ ॥
२३ ॥
२४ ॥
२५ ॥
२६ ॥
२७ ॥
२८ ॥
२९ ॥
३० ॥

अथा वसर प्राप्ता मुहूर्तानुजग प्रयातेनाह ॥ रवा विति ॥ रविवारे अथ मा लक्षण या अथ मा स्वामिक मुहूर्त निषिद्धः ॥ एवं सोम वारे ब्राह्मणः दंडै क वजावः ॥ ब्रह्मरक्षः स्वा
मिको न व म द्वादश को मुहूर्त निषिद्धो ॥ एवं सर्वत्र व्याख्येयं ॥ यदा निश्येष्टा यानि ॥ ईशो महादेवः ॥ यदा ह नारदः ॥ अथ मा राक्षस ब्राह्मणो पित्रा ग्रेयो तथा भिजिता ॥ रक्षः सूर्यो
ब्राह्मण पित्रो भोजं गेशारि नाडि ॥ बर्जनी यालि मुहूर्तः सर्वेषु शुभ कर्म सु इति ॥ ननु इ मुहूर्तो पलक्षितो जित्यो शाः ॥ सूर्यो धृतराजो गे त्यादि नो क्त इति ॥ पुनरप्यभिधा
न मयैक्षितं मिति वे सत्यं ॥ अथ कलिका अपि वक्तव्याः सन्ति ॥ त मुहूर्तं यि र ह रा व सर स मा ध्या ॥ २०२ ॥ ५३ ॥ अथ वेध दोष विवक्षुर्विहित नक्षत्रादिकं भिजिता
न च प्रहर्षिणा ॥ निर्वेधै रिति ॥ निर्वेधै र्वेधा त्वे दोष रहितै र्विवाहः शुभः शुभ फल प्रदः ॥ ॥ यदा ह वसिष्ठः ॥ स्वतौ स घा यानि अतौ क्रवां त्य मित्रे दु ह ले सु व क न्य
कानां ॥ या लि प्र ह स्ति फल प्रदः स्या द वि दू मे धे व गु णा नि ना मि ति ॥ नारदो पि ॥ पौष्प धातु न रा मे न म रु द्वा र्क पि त्र्य भे ॥ समूल भै र वि दै लो स्त्री क र य ह द
र वा व र्य मा त्र स र क्षा स्व सो मे कु जे व कि पि त्र्य भु धे वा भि जि त्स्या त ॥ गुरो तो य र क्षो भृ गो ब्रा ह्म पि त्र्ये श ना वी श स र्यो मु हूर्त नि षि द्धा ॥ ५३ ॥ निर्वेधैः श
कि कर मूल मे त्र पि त्र्यो ब्रा ह्मो न्यो त्र प च नेः शुभो विवाहः ॥ रिक्ता मार हित ति थो शुभे क्रि वे श्वा त्वा प्रि कृ त ति थि भा ग तो भि जि त्स्या त ॥ ५४ ॥ २०३ ॥
यत इति ॥ स्त्री ग्रहणं मुखं च स व नाथ ॥ गृह स्थापय स्य त दाय त्वा त ॥ रिक्ते ति रिक्ताः मा प्र सि द्धा ॥ आ भि र्व र्जित ति थि शुभ भे क्रि शु भ गृ ह वा स रे वि वा हः शुभः ॥ यदा
ह वसिष्ठः ॥ शुक्ल द्वितीया दित एव रुद्र पक्षे दश म्यं त ग ताः प्र श स्ताः ॥ ता स्व शुभी स्कंद गणे श डु गो व तु र्द शी वा पि ति थि र्वि व ज्यो ॥ वाराः प्र श स्ताः शुभ स्वे व राणां स
र्य किं वारो ख लु म ध्य मो तो ॥ त्या न्यः स द्वा भू मि मु न स्य वा हः कामा र्क ति थो र पि तो प्र दो षा वि ति तो सूर्य किं वारो त्रयो द शी द्वाद श्यो प्र दो षो प्र कृ द्वा दो षा वि त्थ्यः ॥ ग
णे श च तु र्थी ॥ अत्र य दि वि वा रि त वि वा ह दि न मार भ्य च तु र्थी क र्म य र्थं तं पि त्रा दु हि त य आ द दि न म म वि था वा भ व ती ति ला य ते ॥ त द वि वा हा ने व का र्यः ॥ उक्तं च
वि वा ह मार भ्य च तु र्थि म ध्ये आ द दि न द र दि नं य दि स्या त ॥ वै ध व्या मा नो ति त द शु क न्या जी व न्य ति थे द न प त्थ ता स्या त इ ति ॥ अ न्य च ॥ वि वा ह मे ध्ये य दि तु क्ष या ह

मय कनक...
पुर्व...
॥५॥

अथ कुराकांतादि...
स्याउक्तसमुच्चयाय...
मुक्तं भोग्यतया...
वाग्विशेषो...
हकेवाकः...
विषयो वेदित...
मिदिदं...
तथा भुक्ता...
विषयं रतु...
भेषु कार्ये...
ध्वजं विना...
तत्रापि...
भोग्या...
मुक्तं सर्व...
अथ कुराकांतादि...
स्याउक्तसमुच्चयाय...
मुक्तं भोग्यतया...
वाग्विशेषो...
हकेवाकः...
विषयो वेदित...
मिदिदं...
तथा भुक्ता...
विषयं रतु...
भेषु कार्ये...
ध्वजं विना...
तत्रापि...
भोग्या...
मुक्तं सर्व...

पुर्व...
॥५॥

मय कनक...
पुर्व...
॥५॥

ति॥ प्रत्येकं...
रविल...
वांसी...
मंगल...
॥२१॥५॥

वीर्य ०
१५०

अथोपग्रहदोषमुपेयवच्चयाह॥ शरेति॥ सूर्यभतोद्गताः सुन्दनक्षत्राणि॥ पंचाशदशतुर्दशसंज्ञेकोनविंशतिपंचदशाष्टादशैकविंशतिद्विविंशतित्रयोविंशतिचतुर्विंशतिपंचविंशतिसंख्याकाश्चैत्यस्तदापग्रहाऽपग्रहनामकादोषाः स्युः॥ प्रकृतिरेकविंशतिः॥ यदाहनादः॥ भूकपः सूर्यभासप्रमर्शविशुत्तपंचमे॥ भूतोऽधमेवनवमेऽशनिरेष्टादशततः॥ केतुः पंचदशदण्डात्काएकौनविंशतिः॥ निर्घातपातसंज्ञश्चेत्यः सनवपंचमे॥ मोहनिर्घातकपाश्चकुलिशपरिवेषकः॥ विज्ञेयाश्चैकविंशाख्यादाभ्यवयथाक्रमम्॥ वंडयुक्तं धर्मधर्मकर्मनकारयेदिति॥ एतत्फलमाहवराहः॥ उपग्रहर्षेण विवाहितास्त्रीसूर्यर्क्षतादुर्भगतामुपैति॥ अन्यत्रापि॥ गृहप्रवेशेदरिष्टं विवाहे मरणं भवेत्॥ प्रकृते विषयः प्राक्ता उपग्रहदिनेयदीति॥ एवं सामान्यतो निषेधमभिधाय देशभेदेन परिहा

शराष्टदिकशक्रनगातिधृत्य लिखिद्वितीय प्रकृतेश्च पंच॥ उपग्रहाः सूर्यभतोद्गताः शुभानदेशे कुहवाहिकानां॥ ६२॥ पातोपग्रहलक्षणासु

रमाह॥ शुभा इति स्पष्टार्थः॥ बाह्यीकेरुदेसे वदनेन मुपग्रहमिति कश्यपोज्ञेः॥ ६२॥ अथोपग्रहापवादप्रसंगात्पातोपग्रहलक्षणास्त्वपवादवारदोषभेदमर्ह्यमवाचुष्युक्तं दसाह॥ पातेति॥ पातश्चलीशवलापुधाख्यो दोषः॥ उपग्रहः प्रागुक्त एव॥ लक्षणा इत्युक्त्यादिना॥ तत्र खेयसमः प्रत्येकं तुल्यः नक्षत्रवर्णानिष्टः॥ अयमर्थः॥ पाते उपग्रहवरविषमिन्नेष्टोऽप्या न संख्य एव वर्णस्य नक्षत्रस्य वर्यो नाभ्यः॥ लक्षणा तु येन लक्षणाकारिणोऽप्यहयवर्णस्य लक्षणा वर्यो नाभ्यः॥ उक्तं वमुहने दीपिकायां॥ उपग्रहेषु लक्षणायां तथा वलापुधाख्यो ग्रहोऽपि तत्र प्रमाणेन विज्ञेयं शान्त्यमाणा कश्चिन्ति॥ उपग्रहवलापुधयोः सूर्यकृतौ द्वितीयः तस्य वसंभवात्॥ अयं वपरिहारस्तुल्यः स्यात्वा त्वाहरेरि केपि उपग्रहः॥

१६०

सूर्योयस्मिन्पादभवेत्तसमसंख्यश्चरणाकरेखावस्थितेश्च उनक्षत्रस्य वर्योऽत्यर्थः॥ खान्तरिकसमांश्च भूमिति नारदोज्ञेः॥ ज्योतिर्विबधेर्गर्गः॥ पूर्वाक्षेदादोषः स्यादपराक्षेपमोहः॥ उक्त्यामर्धरात्रेन केपोहोरात्रद्वयकः॥ केपोक्ता दण्डमोहनां स्वरमासदशतं वः॥ आदितोद्यदिकालेषु वर्जनीयाः पराः शुभा इति॥ वारइति॥ इष्टोवारस्त्रिघ्नः सैकोद्यमिस्तस्यः शेषिनोयोंकः सौं द्यामाख्यो दोषः स्यात्॥ स्वार्थकः॥ यदाह श्रीपतिः॥ मनीषिणोर्द्धप्रहराद्वितीयादारभ्य सर्वेष्वपि मंगलेषु॥ भौमोशनः सूर्यवर्धार्किकं वंडमुरेन्युवारेषु विवर्जयेतीति॥ अत्र कथं समानार्थतेति चेत्॥ उच्यते॥ प्रथमोर्द्धप्रहरकस्यापि वर्जनीयान्ति तत्र सूर्यस्य वारेतावत्प्रथमादूर्द्धप्रहरादारभ्य तृतीयोर्द्धप्रहरादुक्तोऽन्तस्त्रिगुणः सैक इत्युपपन्नं॥ ततस्तृतीयश्च उच्यते सूर्योदयात्सप्त इति वारस्त्रिघ्नः सैक इत्यत्रापि

वारस्त्रिघ्नोऽपि तस्य सैकः स्यादूर्द्धयामकः॥ ६३॥ २८२॥

सिद्धिः॥ ततस्तृतीयोभौमस्य वारे सूर्योदयादशमः॥ रात्रौ वर्धयामातुर्ज्ञेयमिति॥ दिवसस्याष्टावर्धयामा इत्यष्टमिः शेषित इत्युपपन्नं॥ सर्वबुधवारादिष्वपि उच्यते॥ अत्र पुनरुक्तिपरिहारमधुनैव वक्ष्यामः॥ कश्यपः॥ बौलाक्षिष्णुतयः सूर्ये वंडेषु द्वेदपर्वताः॥ भौमेवाणाग्निनेत्राणि सौम्ये वेदाक्षिवायवः॥ गुरुवारेऽपि वंडेभाः शुक्रनेत्रादिवक्रयः॥ शनौ वंडे भतकीः स्युः कुलिको यमघण्टकः॥ अर्द्धप्रहरसंज्ञां मंगलेषु विवर्जयेत्॥ वारदोषेण उच्यते तत्राप्येव सर्वगुणान्वितं॥ यज्ञेययापुराडां वायसोपहतं यथेति॥ फलमाह वसिष्ठः॥ निधने प्रहरादूर्द्धतुनिः स्वत्वे यमघण्टके॥ कुलिके सर्वनाशः

॥ ६३॥ २८२॥

पीयूष-
१८१

अथवा रदोषमेदं कुलिकमनुष्ठुमाह॥ शक्रेति॥ रवेरिति॥ त्यजोपेयं वमी॥ रविमारभ्य सर्ववारेषु क्रमादुक्तसंख्या सिध्यंशा मुहूर्तः कुलिकाः स्युः॥ यथा दिवसे रवौ १४ सोमे १२
भौमे १० बुधे ८ गुरो ६ शुक्रे ४ शनौ २॥ एतेषु नात्रोत्तिरेकाः कार्य्याः॥ यथा रवौ १३ सोमे ११ भौमे ९ बुधे ७ गुरो ५ शुक्रे ३ शनौ १ शनौ त्वन्योपि शत्रेः पंचदशापि मुहूर्तः कुलि
कानिदिताः॥ यदाह श्रीपतिः॥ मन्वर्कदिवस्त्वनुवेदयक्षैरकां मुहूर्तैः कुलिका भवन्ति॥ दिवान्तिरेकैश्च यामिनीषु ते गहिताः कर्मसु शोभनेषु॥ रत्नकोशे॥ दिवा द्वितीयः कु
लिको कया ते शत्रौ प्रदिष्टः प्रथमः स एव॥ शत्रुस्ततः पंचदशो विभागे एवं विवर्त्य कुलिकत्रयं वेति॥ ननु सामान्यतः सूर्यो धृष्टरनागत्यादिनाऽमुहूर्तार्थं यामकुलिका
उक्ताः॥ इदानीं किंपुनरुच्यंतेति सत्त्वं तावश्यकत्वात्तनाथ॥ तथा हि विवाहे संध्यां दोषाणां सर्वथैव त्यागः॥ विवाहे विधवानारीत्यभिहितफलस्य दुः सहत्वात्॥ म

शक्रार्कदिवसुरसाध्विनःकुलिकारवेः॥ रात्रौ निरेकालिथ्यंशः शनौ वां त्येपि निन्दितः॥ ६४॥

नृमररोहियावज्जीवैषत्याः सर्वप्रकारकडुः खानुभवसन्नात॥ यज्ञोषवीतादिष्णभकर्मणितुसंस्कारमरणसर्वेधिनांताकालिकडुःखेपिनोऽक्षुजांतराभावेकिय
कालमेवतत्सत्त्वेपुनः कियदिनमात्रं सर्वथाविध्वासदृशं डुःखं कस्यपिनस्ति॥ तदुक्तं पुराणे॥ किंच॥ वारप्रकरणे साध्याभ्युपनिभिर्दिनरात्रिसाधारणेन कु
लिकाङ्कशात्रावेतेन दोषदाहसुक्तं॥ तस्यापिवाधोयथास्यात्॥ अतएवकर्यपोवारप्रकरणे कुलिककण्डिकायामानभिधायविवाहप्रकरणेपुनरप्यभिदध्ना
तिस्म॥ ग्रंथकर्त्रानुसुहृन्तैर्कुलिकादीनामभिसंधायदुर्मुहूर्तानामप्यभिधानंकृतं॥ किंचकुलिकाअवश्यैवऋष्यारात्रौ कुलिकज्ञानं यथास्यात्तत्रसाधारणेनदिन
रात्रिविभागेनशीघ्रापस्तित्यर्थपश्येनाभिधानं॥ सूर्यप्रश्नरागेत्यादिनामुहूर्तस्यागेकुलिककण्डिकायाप्रहराशतिपुनः सदैहकुलिकः कालवेत्तवितिपद्यस्मरण
मपेक्षितमितिगौरवापत्तेश्च॥ अतएवशिष्याअप्यन्येषांदोषाणां यथासंभवत्यागपूर्वकंकुलिकायादुर्मुहूर्तानामवश्यं त्यागंविदधते॥ अतोग्रंथकर्त्रापि

७ नरुआइतिपुंङ्गनीमइत्यलमतिप्रसंगेन॥६४॥२७३

अथपुंवांगयोगदधतिथ्याख्यमिंदवज्रयाह॥वापेति॥तत्रदाशियुमस्मितेपतंगेसूर्यद्वितीयाप्रमुखाःशुक्लकृष्णपक्षसाधारणाःसमाक्षिप्योदधाःस्फुरतिवा
कार्यः॥यथावाचापगधनुसीनोसूर्यद्वितीयोदधा॥गोघृगोक्षकभगसूर्यवतुर्थी॥ककाजगेककटमेधगेसूर्यषष्ठी॥स्त्रीमिधुनकृतेसूर्यदमी॥सिंहालिगे
सूर्यदशमी॥नक्रधटेमकरनागतेसूर्यद्वादशी॥कृष्णेत्यर्थः॥यदाहवसिधुः॥एकांतरादिनयतोदिवसाद्वितीयापूर्वात्यवापधटयोधटमौषयाश्च॥ककाडिये
मिधुनकथकयोश्चकीदृह्योललामकरयोःखलमासदधाः॥मासदधामुतिथिषुकृतंयन्मंगलादिकं॥तत्सर्वजाशमायामिथीषेषुसरितायथेति॥पूर्वात्य
त्यत्राद्यपेक्षितं॥तन्नननुनेत्यत्रनेतियोगविभागादसिद्धत्वाभावेसंधिः॥ओक्षयोरितिउक्षावृषास्यायोरशिरेशः॥ओक्षमनयत्येत्यकारांतोनिधानितः॥
अस्यापवादमाहकश्यपः॥मासदधाश्चतिथयोमध्यदेशेविधर्जिताइति॥२८४॥अथजामित्रदोषप्रमरवित्तसितकुंदसाह॥लरंवंभोबुबुशुशवाशः

वापां त्यगे गोघटगे पतंगे कर्काजगे स्त्रीमिथुने स्मृते वासिंहलिगे नक्रधरे सभाः सुतिष्ठो द्वितीया प्रमुखाश्च दधाः ॥६५॥

४०	२	५	८	३	६ अक्षयाम
१४	१२	१०	८	४	२ दिवाकुलिका
१३	११	९	७	३	१ शत्रुकुलिका

तदिति विवाहस्य अत्राह सप्तमं भवनं गृहं तत्र ॥ लम्बा बंधा मदनमवनगैर्येन स्यादिह परिणयनम् ॥ ॥ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥
 तदेवेष्टे परिणयनं स्यात् ॥ उक्तं च ॥ जामित्रं द्विविधं प्रोक्तं गंगालव गोत्रमेतत् ॥ तस्मात्त्रया बंधा जामित्रं परिवर्जयेदिति ॥ तत्त्वह्यमाह सहेचरः ॥ ल
 माह्वीत करार्धकाद्युनगतानि विवाहस्य तदिति ॥ वसिष्ठो लवप्रकरणे सर्वजामित्रसंस्था विदधति ॥ मरणमित्याह स्मलजः ॥ पापात्सप्तमगः शश
 यद्विभवेत्यायेन युक्ते भवत्यत्र नापि विवर्जयेन्मुनिमते ॥ अपि संकथ्यते ॥ उक्ता हे विधवा व्रते तमरुणं भूलवमुत्कर्मण्योत्रायां विषदो गृहेषु दहनः शौरि
 प्रणमो महान् ॥ भुजवलः ॥ वं ॥ तमराशिगे दिनकरस्य क्वाधनेः कथं काभो मेव प्रमदो मयाति विलयं सौराणं वेध्यासहक ॥ जीवः शुक्रेशशोकजो शुभकराः के
 विदधति क्रमाद्वर्तमानेति तदिति ॥ ॥ ॥ ॥

पी. १२३

अथ दशयोगानां फलं तस्य वा दशार्द्धं लविक्रीडितेनाह ॥ वातेति ॥ भूमे शेषे वा तादोषः स्यात् ॥ एकेशेषेः प्रातमेधात् ॥ वतुर्ध्ववशिष्टे श्वेतेः सधुमही पादात् ॥ दशसुवोरात् ॥
एकादशसुभरत् ॥ द्वयोर्न्यतरस्य वा पंचदशसुहृत् ॥ अष्टादशसुवज्जी ॥ एकोनविंशेषो वा दः ॥ कलिर्भक्तकेशितियो वता ॥ विंशतिशेषे श्वेतेर्द्वयनाशः स्यात् ॥ यदाहल
हः ॥ महर्मेधात् ॥ त्रिभुवालवोरमृत्पुरुजोशानिः ॥ कलिर्हानिर्दशो वा हृदा वा स्याज्याः सदावृद्धेः ॥ विवाहादो प्रतिष्ठायां व्रते पुसवने तथा ॥ कर्णवेवेचुरडायां द
शयोगविवर्जयेदिति ॥ अथापवादोऽप्यने ॥ योगां कर्तुं ॥ स्वभूयुगागादिह पेयोगां के समेयुमसंख्यां के सत्यर्द्धकिते ततो मनुभिश्चतुर्दशभिर्युते यो कस्त
दा स्यादश्विनीतो भनक्षत्रं स्यात् ॥ यथा समां को दशयोगः ॥ १० ॥ अर्द्धितः ५ ॥ मनुयुतः १० ॥ मूलनक्षत्रं जाते ॥ अथ योगां के ओजे अथ मसंख्या के सति सैके स

वाताभ्रान्तिमही पचोर मरणीरुवज्जवादाः क्षतिर्योगां के दलिते समे मनुयुते योजे भुसे केर्द्धिते ॥
मंदास्त्रादथ संमितास्तु मनुभीरवाः क्रमासं लिखेदेषो सिन्धुहर्षदयो नं शुभदः स्यादकरे वा कुर्याः ॥ १० ॥

कयुक्ते ततोर्द्धितेः श्विनीतो भं स्यात् ॥ यथा विषमां के र्पचदशयोगः १५ सैकः १६ अर्द्धितः ८ पुष्यनक्षत्रं जाते ॥ अथेत्यनेतरं मनुभिः संमिताश्चतुर्दशरेखाणि
यैक क्रमासं लिखेत् ॥ तथ्या अनेन प्रकारेण यत्र नक्षत्रमागतं तत आरभ्य साभिजिन्नक्षत्रं दमसिंश्च के लेख्यं ॥ तत्र ग्रहः स्वाक्रान्त नक्षत्रे स्थाप्यः दिननक्ष
त्रे वंदः ॥ एवं सतियदिग्रहं चं डवे करे वा कौ स्यात् ॥ तयोस्मादृशयोः परस्परं वला कन ह्यो वै धो न भुभदः ॥ ३ ॥ वं ज्योतिः सारसागरे ॥ योगां के विषमे सैके स
मे सवसुलोचन ॥ २८ ॥ दलीकृतं श्विनी पूर्वदशयोग मुदाहृतम् ॥ दशयोग महावके प्रमादाद्यदिविद्यते ॥ करैः सोम्यग्रहैर्वापि दंपत्यैरेकनाशनमिति ॥ दश
योगापवादान्तरमाह भरद्वाजः ॥ गुरो लयाधिपे भुके सवीर्ये लन के दगे ॥ दशयोगा विनश्यंति यथाग्नौ त्वराशयः ॥ तलः कायो सः ॥ वासोपि ॥ शुक्रेण गु

रुणायापि संयुतं दृष्टमेव वा दशयोगसमायुक्तं
मपिलगने शुभावाहमिति ॥ १० ॥ २८६ ॥

नीचः ॥ चरित्रं ॥ मज्जाः ॥ सितार्क ॥ उवादिमकरः ॥ कर्तन
वेति ॥ २८३ ॥ १४ ॥

अथ समथ भेदेन वार भेदेन वा कार्य भेदेन वा त्रिविधं वा एपरिहारं शार्द्धं लविक्रीडितेनाह ॥ रात्राविति ॥ तत्र ता व काल भेदेन परिहारः ॥ रात्रौ चौर रुजौ वा एते त्वा ज्यो दिवा
दिवसे वा क्रिन्वती वा क्रि राजवा एते त्वा ज्यो ॥ संधयोः प्रातः सायं संधयोः सदाहृत्यो एते त्वा ज्यो ॥ अथ वशादिभक्ति विपरिणामः ॥ तदुक्तं ज्योतिः प्रकाशः ॥ रात्रौ चौरं त्यजे
डात्रो दिवा राजा त्रिपंचकं ॥ ३ ॥ भयोः संधयो मृत्युमभ्यका लेन निदिन इति ॥ अथ वार भेदेन परिहारः ॥ अथेति ॥ अथ शनो शनिवारं नृपवाणः विदिवधवारं मृतिवाणः भो मे
अग्निवोरवा एते ॥ रवो रोगवा एते त्वा ज्यो ॥ यथा यो र्ग्यसंबंधः ॥ ३ ॥ वंदे वज्रमनो हरे ॥ रवो रोगं कुजे च क्रि शनौ च नृपं च वकं ॥ वृत्त्यं कुजे पुनश्चौरं वृधवारं च मृत्यु
दमिति ॥ अथ कार्य भेदेन परिहार उच्यते ॥ अथेति ॥ क्रमन एते भुभुभक मं सुसुने वा एव ज्यो ॥ यथा व्रते पञ्चो पवी ते रुक्मिणी गृहं तस्य गाय त्रा ह्मने ॥ तत्रानलोपिः
नृपसेवाया क्षमापाला राजा या नद्या त्रायां चौरः ॥ पाणिग्रहं मृतिवा एते वं इत्यर्थः ॥ तदुक्तं ज्योतिः प्रकाशः ॥ नृपा र्थं राजसेवा यी गृहगोपे ग्निर्पंचकं ॥ याने चौरं व्र
रात्रौ चौर रुजौ दिवा मृति नृपती त्वा ज्यो सदा संधयो मृत्युश्चाद्यशनो नृपो विदमृति भो मे मृतिवोरौ रवौ ॥ रोगोद्यत्र न गेह गोप नृपसेवा या नया त्मिग्रहेव
ज्योश्च क्रमनो उधे रुगने लक्ष्मापालवोरा मृतिः ॥ १३ ॥ आशं त्रिकोशं चतुरस्रमस्त पश्यंति खेराश्चरणा भिबुद्धा ॥ मंदो गुरुर्भूमि सुतः परे चक्रमेण संधुर्ण

ते रोगं त्यजे नृ सुं करग्रह इति ॥ केविदेवं पाठ माहुः ॥ व्रते विवर्जयेदो गं गृहगोपे ग्निर्पंचकं ॥ यात्रायां राजवोरौ रवौ विवहि मृतिपंचकमि ॥ दृशो भवति ॥ १४ ॥
ति ॥ २८२ ॥ १३ ॥ अथोदयास्तुष्टि विवर्जयेदुपयोगिनी ग्रहदृष्टिभुजति के याह ॥ अंशमिति ॥ खेटा ग्रहा यस्मिन् स्थाने तिष्ठंति ॥ तस्मात्कथ्यमानानि स्थानानि चरणा
भिबुद्धा पादवृद्धा पश्यंति ॥ तथ्या ॥ आशं तृतीयं दशमं चैकं चरणा दृष्ट्या पश्यंति ॥ त्रिकोणं नवमं पंचमं च द्विवरणा दृष्ट्या पश्यंति ॥ चतुरस्रं तुष्टमष्टमं च त्रिवर
णा दृष्ट्या पश्यंति ॥ अस्तं सप्तमं स्थानं चतुश्चरणा दृष्ट्या पश्यंति ॥ अनेन तत्र तदुक्तं उपाधु भफलं चरणा भिबुद्धा वभवती ॥ तत्र सूचितं ॥ यदुक्तं राहणा ॥ दशमं तृतीयं
नवमं पंचमं चतुर्थं अष्टमं कलत्रं वा ॥ पश्यंति पादवृद्धा ॥ फलानि चैवं प्रयच्छंतीति ॥ मंद इति मन्दः शनिश्चरः स्वस्थाना आशं संप्रण दृक् चतुः पाददृष्टिः ॥ एवं गुरु त्रिकोणं
भूमि सुत चतुरस्रं परे च वंदुधस्य शुक्राः ॥ सप्तमं संप्रण दृश इत्यर्थः ॥ यदाह गार्गिः ॥ दुश्चिक्वदशान् सोरि त्रिकोणं स्थानं दृश्यंति ॥ चतुर्थाष्टमगा भोमः वाषाः सप्तमं

वराहपि ॥ पश्यंति चरणा भिबुद्धा ॥ तत्राशं त्रिकोणं
संस्थितं ॥ एवं गुरु त्रिकोणं स्थानं दृश्यंति ॥

वीर्य
१२५

शुक्तिविकारं जगुभगां जेयेषु करणे विनिगिनी नाष्ट
सीमां भिषायेन प्रदिष्टा ॥ १८ ॥ २९ ॥ ७ ॥

इति तृतीयै कवचनं तस्यार्थकोपादानात् ॥ मित्रं वा सौ सौ ध्येति मित्रसौ म्यततलेन मित्रशब्दस्य विशेषणत्वात् सर्वनिघातः ॥ इदं गीकारे तु मित्रसौ म्याभ्यामिति
भवितव्यं ॥ तथा सति हृदये गोपिनस्यात् ॥ समाहार इदं भविष्यतीति चेन्न त्रिकं विप्रमाणमात्रं ॥ अतः कार्यपेनाप्यवमुक्तं ॥ राशं शो मित्रसौ म्यनवीक्षितौ वा
यसं युतो ॥ इदं यत्तां शयः शुद्धिं विविधमंगलप्रदेति ॥ अतो वराह्या केपिकर्मधारय एवेति युक्तं प्रतीतम् ॥ वसिष्ठः ॥ लम्बा लम्बा रहितः स दोषः करोति म
संवरक न्ययोश्च ॥ आर्तयथा लम्बा युगा लम्बा क्ता संवत्सरा इव सवदस्यमिति ॥ केचिन्नुविवाहादौ वज्रयोगं निषिद्धमाहुः सन्वत्सरांति थिवारं वनक्षत्रं नव
मिषु समन्वितम् ॥ मन्मथि हरे जागं शेषा के फलमादिशेत् ॥ विशेषेण जलविद्यां यं करोषे प्रमंजनः ॥ मन्मथे वज्रपातो ज्ञेयं वज्रम्यलक्षणमिति ॥ रोड
गने ॥ २९ ॥ अथ सूर्यसंक्रमणस्य दोषं मनुभाषिणी छंदसाह ॥ विषुवेति ॥ विषुवं तुलामेष संक्रांती ॥ अयनं कर्क मकर संक्रांती ॥ एवं वनस्पदुविषुवाय
विषुवायनेषु परपूर्व मध्यमा नदिवसां त्यजेदितर संक्रमेष्टुहि ॥ परिकालोऽहं शुभक्रियाविधौ परतोपि पूर्वमपि संत्यजेदुधः ॥ ३० ॥
नात्वा सुसंक्रांतिषु परपूर्व मध्यमानां मि वने माना नदिवसां नुबधः शुभक्रियाविधौ विवाहयज्ञोपवीतादिषु मकार्येषु त्यजेत् ॥ इतरेषु सुसंक्रमेष्टु संक्रम
कालान्परतोपि पूर्वमंगपिषोऽहं परिकालः मिलित्वा द्वात्रिंशद्वारिकां त्यजेत् ॥ यदा हवसिष्ठः ॥ विषुवतो रयनयोर्दिनत्रयं हरिपदेषु षडंशं तिपुरे वु ॥ पूर्व
तोपि परतोपि संक्रमा नाडिकां च वतुषोऽहं त्यजेत् ॥ संक्रांतिदोषे च विराहं न्यदुदाहरवी विलसं मलाद्यम् ॥ लाक्षासमं ह्यवलिनापि मध्ये विलीयते न
हृदये मेतदिति ॥ उदाहरादिग्रहणात्मानं दानादावपि निषेधः ॥ तदा क्वा निसंक्रांतिप्रकरणेऽस्माभिरुक्ता भि किंते दिनत्रयं त्याज्यं किं संक्रांतिकालात् प्राग्दिन
त्रयं त्यजेत् तदंतरं पुनर्मध्यमं वेति यक्षत्रयसंभवनिर्णयमाह गुरुः ॥ अयने विषुवेषु परं परमं च दिनं त्यजेत् ॥ अन्यसंक्रमणेषु वाः पराः षोडशानाडिका इ
ति ॥ अयं वनिषेधः सायनसंक्रांतिषु पिष्यः ॥ यदा हवसिष्ठः ॥ यदा यनप्रवेशः स्यात्तदा तडाशिसंक्रमः ॥ तस्मिन्त्रयदिने त्याज्या नाशः षोडशषोडशति ॥

१२५
अयनद्वये समुखा मन्मथो नाभि नंदनरा ॥
विषुवद्वये विषुवा षडंशं तिपुरे वु ॥ वि
सुपदेष्टु विनीता कन्या विफलं विषाद्यतीपाते ॥ ३१ ॥

ननु रत्नौ ४

अथ संक्रांतिप्रसंगस्य कलत्रार्थसंक्रांतिघटीतनुत्वात् ॥ मृत्कादं सूर्यादं गुरुं समुहस्येता घटिका स्यात् ॥ आशयः अथ सूर्यसंक्रमणकालात्पाक्यत्वात्
सोमसित्वाणयसिंघघटिका स्यात् ॥ एवं वंद्य इ घटिका सोमस्य षट्पुत्रावस्था शो मृत्कादीति ॥ शुक्रस्य का ॥ नवद्वानं खनृपा ॥ षष्ठ्यधिकं शतं घटिकाव
स्था ॥ गणकी स्य घटिका ॥ जाया वारुत्यनामिनिदिता ॥ अथ संक्रांतिवाक्यवासासहितं संविवर्णसंक्रांतिप्रकरणे ॥ इति दिनमस्मादिस्मृतं वाव अर्थ ॥ २२८ ॥
अथ पंचम्यका गवधिराख्या स्रग्गदोषानुपज्ञा नि कयाह ॥ प्रमेदिवसुलासी गुला वृश्चिको ॥ वधिरासुतो मृग ॥ उभे मकनधनूषी ॥ राजो वधिरा ननु दिवस ॥
दवर्द्धं कर्कवासा शो नाथा की ॥ खनृपा ॥ कमा गवर्द्धा ॥ संक्रमणकादं पथार्कस्यामिनिदिता ॥ २२९ ॥ प्रमे
लासी वधिरा मृग ॥ उभेः राजो वसिं गद वृश्चिको ॥ कन्या नृय कर्कट कानि ॥ अथादिनयनो निनिपंतु संक्रांती ॥ २३० ॥

सिला ऊरुषादि बान्धा दिवसं न्धा उक्ता ननु राजो ॥ कन्या नृय कर्कट कानि ॥ अथादिनयनो निनिपंतु संक्रांती ॥ अस्मीनां नि
निपंतु संक्रांतिदिन ॥ यदा हवसिष्ठः ॥ प्रमेदं वं धं कं षट् ॥ वला गवधिरा ॥ अस्मा ॥ शो पं गवधिरा विहृया विषयन डाजित् कर्दी ॥ मधो वृषा ॥ गदु ॥ दिवसं न्धा ॥
य कीर्तिता ॥ नृय कर्कट कन्या ॥ राजा वं धा ॥ य कीर्तिता ॥ गुला वृश्चिक ॥ उभे ॥ दिवसं वधिरा तथा ॥ धनू ॥ मकन ॥ उभे ॥ वधिरा निनिपंतु ॥ कं रमी नो व पं गदो
दिवा राजो यथक्रममिति मूर्कं दनाय हि तडा कठपेन ॥ काशे पंचम्यवधिरा मास ॥ न्धा ॥ अथादिनयनो निनिपंतु संक्रांती ॥ ना न दवाकं

१२५
॥ २३१ ॥

पी.सू.प.०
१८७

अथविहितनवांशोक्तविनिषेधं श्रीकृंदसाह॥ अंयेति॥ विहितनवांशोक्तविनिषेधं धर्तुनवांशोतिमइत्येवविधेविषयेनवांतिमनवांशोकावनकन्या
नपरिणया॥ नविवाधा॥ परंतुवर्गो नममनिममपिनवांशोहत्वा तत्रविवाहइतिनएवा॥ यथामिधुनलनेमिधुनांशोतिमपिधुर्गो नमं॥ यदाहकश्यपः॥ अं
न्यांशोकाअपिअद्यायदिवर्गो नमाख्याः॥ अनुक्तोशास्त्रन्यायायतस्तुनवांशोकाइति॥ वसिष्ठोपि॥ वर्गो नमंविनांशोविवाहेनपुमप्रदः॥ वर्गो नमं
मन्वेदंन्यांशः पुत्रपौत्रादिवृद्धिदइति॥ अन्यच्च॥ नोचरलनेइति॥ तोलिमृगस्तेतुलामकरादिस्तिशशभृतिवंडेसतिवरलनेविहितवरलवयोगेना
कुर्यात्॥ यथामिधुनलनेतुलांशः॥ उक्तं चकेशवाकं॥ वरलववरवशमगुत्तजेनृगतलाधर्गमृगलक्ष्मि॥ युवतिरत्रमवेत्तुनकोमुकामदनवत्यन
वत्यननोमुखी॥ ननवा अनवाजी॥ र्गो यस्तस्यत्यननेत्यागेडमुखीपरपुरुषरतास्यादित्यथः॥ ३०३॥ अथसर्वथाः लग्नभंगयोगमुपजात्याह॥ व्ययइति॥
अंत्यनवांशेनवपरिलेयाकावनवर्गो नममिहहत्वा॥ नोचरलनेवरलवयोगंतोलिमृगस्तेशशभृतिकुर्यात्॥ ३०३॥ व्ययेशानिः खेव
व्ययेहादशस्थानेस्तिनः शनिर्जशस्तः॥ सोमकुलेपिहिजातांहादशगेमद्यपांकुरुतेइति॥ शोनं निजस्तृतीयभृगुत्तनोवडरवला नशस्ताः॥
कोक्तेः॥ अत्रविमुनेइत्यनुवर्तने॥ खेदशभेअवनिजांमंगलानशस्तः॥ शाकिनीयोगिवक्रइतिकेशवाकं॥ तृतीयेभृगुः पुकोनशस्तः॥ धन्याधनगेभृके
कृपणत्वंप्राप्त्यान्तरी॥ उच्चिगतेतुकन्याअदाहर्तुः कनीयसोभजनइतिशोनकोक्तेः॥ तनोलनेचंडः खलाध्वपापग्रहानशस्ताः॥ लग्नस्तेर्कं कन्याविध
वासंवत्सरेषुमभवति॥ लग्नस्तेहिमरस्मिन्मुकुर्यात्त्रयोदशमासे॥ भौमः सशविधवांलग्नस्तेशान्सोमदृग्याता॥ कामयतिनीचवर्णास्त्रिभस्त्रविमुनेव
हृन्पुरुषाना॥ शनिवृद्धिधुनदस्यतुविज्ञेयसदसदिति विज्ञेरिति॥ शोनकोक्तेः॥ लग्नेह लग्नस्वामी कविः पुक्रः॥ त्रयोदशवर्षेपौषसुस्थानेनशस्तः॥ रंभ्रकृजेसो
मखेगेवमृगः कुजाष्टमे लग्नपतौवमृगुरिति॥ ज्योतिर्निबंधहउक्तेः॥ भृगुः षष्ठाक्षयौदोवा लग्नस्वगतेसिते॥ उच्यतेपुमसपुक्तेतत्त्वमसर्वमयजेदिति॥

३०३
१५

नारदोक्तेः॥ अथवतुका मसुर्दपत्योः षष्ठगेचंडेइति॥ शोनकोक्तेः॥ लग्नेहः शुभाशुभपु रुकुकाः॥ आरोभोमश्चेतेमतावष्टमस्थानेनशस्ताः॥ मास
क्रेणविधवांनिधनस्तुष्टमाः कुरुते॥ मासत्रयेणकन्या निधनस्तुयातिपवत्वं॥ युधदत्यनुवर्तने॥ पंचत्वंमरणं॥ दंपत्यानिधनस्तुः सप्तदशा द्वाद्वियोगतो जी
वः॥ पंचत्वंनयतिभृगुर्निधनस्तुः सप्तमिवधेरिति॥ शोनकोक्तेः॥ नारदः॥ कुजाष्टमोमहादोषालगादष्टमगकुजे॥ भृमत्रययुतंलग्नंत्यजेनंतंगेयदीति॥ अ
त्रसंमतिः प्रागुक्तावपुनः सर्वसूयोदयोग्रहाः मदेसप्तमस्थानेनशस्ताः॥ निषिद्धाः॥ सर्वजाभिन्नसंस्थाविधवांतिमरणमिति वसिष्ठोक्तेः॥ कश्यपोपि॥ सप्तमस्तु
नगाः सर्वग्रहाः कुर्वन्तिशीघ्रतः॥ दंपत्यामरणंयदास्यादकस्यनसंशयइति॥ प्रागुक्तावपुनः सर्वसूयोदयोग्रहाः अर्थादभ्यस्तुस्थानेषुग्रहाः समीचीनास्तत्र

लग्नेद्विविक्तौ चरिपोमृतोस्तोर्लगेष्टुभाशश्चमदेवसर्वे॥ ८५॥ ३०४॥

केषुविस्थानेषुपुभाएवकेषुविमध्यमाखवेतदपिबध्यति॥ अशोभमर्थपरिसंक्षिप्यत्रिविक्रमेणनिषिद्धस्थानायेवोक्तानि॥ याथा लग्नेद्ययोमंदाः
षष्ठभृकेडुलग्नयाः॥ रंभ्रचंडादयः पंचसर्वेक्षेत्रगुरुसमाविति॥ अत्रगुर्वीः समत्वशोनकमतनता दशविहृदफताभावात्॥ यदाह॥ कन्यास्त्रिजोनयति सापत्यं
वेवसप्तमशशिनि॥ श्रीलवरिजोपेतां करोतिपुसुः कलत्रगोद्व्यामिति॥ गुरुरित्यनुवर्तने॥ अत्रवचनद्वयप्रामाण्यात् विकल्पः॥ यन्वत्रिणोक्तं॥ जामित्रगो
यदिमवेडुनाधुधोवागीर्वाणनाथसविवः सितचंडपक्षे॥ कन्याविवाहसमयेपरिहृत्यदोषानसौ भाग्यपुत्रसहितोवनितां करोति॥ तच्चंडजामित्रविष
यं॥ तथाचभुजवलः॥ स्त्रीणांविवाहेतुवलेह्यतापसुः प्रणाशंविहगाविदध्युः॥ पंचकावधंदेयगुरुगुरुवनिशाकराहस्तगृहंप्रपन्नारति॥ दैत्यगुरुभु
क्तं॥ अतएवदीपिका॥ रविमंदकुजाकांतंमृगोकात्सप्तमंत्यजेतां विवाहयात्रावृडा सुगृहकर्मप्रवेशनेइति॥ ३०४॥ ८५॥

धीनासि न संशयः ॥ ३०३ ॥
काप्रियाधपिना ॥ ३०४ ॥

कन्दुषगुग्गुलसिमावा सदा तदा सावधुशयिभिः सुखं ति ॥ ३० ॥ ॥ ७ ॥

अथ सीकीर्णज्ञानी विवाह नयरी काल विधायन मरु मयूत कन्दसार ॥ दृष्टं वि॥ दृष्टं पदं भनि हो मार्क वा प्र विवाह क न द उ व का रा द्या द्या त धू ले ग्या दि द दृष्ट वी रा
अपि यदि सीकीर्ण नाम न लो मय गिला मज्ञानी व प्र पी उ दिवा हं स्या रु हि सा क न पी उ म गाय द्ध न ला र पी नि पा फे र व गि ॥ नृषा स्ति ति रा वा रा सि ॥ अ न लो म ज्ञा म
ज्ञानी ॥ काल ॥ गला मज्ञा म् अ म ला द य ॥ ग न द्ध म नि ध र्म म् म क्तु ता न वी व द्ध र्म यि ॥ वा प्र रु म् द त द र व विवा हा द्या द्ध क च व पा गु क दि न पि का र्म यि
मि ॥ अ न लो म ज्ञा म् ॥ दृष्टं वि॥ दृष्टं पदं भनि हो मार्क ज्ञानी वा प्र या ग वा पि धि र्म नि धि द्वा सी की र्ण नी दान क र्म य म् र्म पी र्म य ॥ य ॥ य ॥ पा फ य म् नि न का द्या र्ण गि ॥

पुष्पपत्रं पत्रवृक्षः पिबवान् वर्षेन द्वयदि वास्यात्कर्मपीडा। सीकीर्तना नहि सतायद्विनलारः पीति

पाप्येसा ॥ १२ ॥ गन्धर्वदिविवाहकः ॥ १३ ॥ गुरुद्वयवशायकः ॥ १४ ॥ गुरुद्वयवशायकः ॥ १५ ॥

[illegible]

मयेरीमहाराजसंदर्भविवाहसकलसहावापनहितीदिनधुस्त्रिमहिकयदानीतत४पाक्कह्यानासांवध्यककर्मभादिनधुस्त्रिपथीकचसाहाअविधमधन्य
एवजमवागृहीताःवाग्रहस्तस्यवकाशवन्दवलीप्राप्तैवा॥दलनैगधमादठपिष्ठीकनर्था॥कथुनैतधुलायर्मगलाद्यादिनाधमधनी॥नगयाद्वैकवहाववा
वागकीमंगलकसंगेशगृहीगधविहसभानिःगृहहसभानि॥वृध्गत्रिकविजदिलखादीनि॥श्रीगधहसधैसीमार्जनगमयाद्यालपठाअथनननेवदिकीवत्वनी
वधूवयपीनपेधनार्थःसुनविधवा॥मधुपीगृहाकायनैकठादिनाविनादिनावा॥वद्ववनाल्कटाद्यापेधरुविडावचनकैहिकाधनैमादिसकलधुलापान
मानाजानेवाहत४पूर्वविवाहाकैकशुनिर्नक्षत्रपंचागधुस्त्रिमहिकदिनःप्रवयता॥उपलक्ष्यत्वाद्यहोपवीतायावापि॥तत४यत्वंगन्त्रकपेयाननिरहितधुलेकर्म

विष्णुर्वल्लमवीक्ष्यादलनकक्षुर्नवात्रवीर्गर्हगक्षिविष्णुश्चाययववदिकामधुपान्ना

विवाहविहितारुतिविश्वयल्लथाद्याहता नपूर्वमिदमावगृह्णिवधभिर्गवास्यो ३५॥२९

[illegible]

वैदिनैकनार्यधर्षकमी॥ इनाप्रथीमधुय॥ मधुवालीइनाप्रय॥ यमन॥ ३५॥

